

laiškai lietuviams

lapkritis / november 1988

TIKĖJIMO PASLAPTIS (eil.)	325	Bernardas Brazdžionis
PAŽINTI RELIGIJĄ IR DIEVĄ	327	Alfonsas Grauslys
BŪKITE GAILESTINGI	329	Chiara Lubich
DVASINIS ATSINAUJINIMAS	330	P. Daugintis, S.J.
VĖLINĖS	335	Danutė Bindokienė
TEISĖTAS IR NETEISĖTAS RELIGINIS VADOVAVIMAS. . .	337	Vyt. Bagdanavičius, M.I.C
“LAIŠKŲ LIETUVIAMS” KELIONĖ Į PIETŲ AMERIKĄ (III)	342	Stasė Vaišvilienė
TEBŪNIE TAVO VALIA	345	Dalia Staniškienė
MENAS PAŽINTI KITĄ	348	“M. ir g.”
NUOŽMIAI NUSPRĘSTA ŽMOGŽUDYSTĖ	349	P. R.
KO REIKIA, KAD LIETUVYBĖ IŠSILAIKYTŲ?	349	Audrė Šlenytė
AR YRA SKIRTUMAS?	350	Nida Gelažytė
TĖVYNĖJE	351	Gediminas Vakarīs
KALBA	353	Juozas Vaišnys, S.J.
ĮVAIRYBĖS	356	Red.
ŠYPSULIAI	358	O.M.
TRUMPAI IŠ VISUR	358	Juoz. Pr.

Šis numeris iliustruotas fotografijomis iš “Laiškų lietuviams” ekskursijos į Pietų Ameriką.

Viršelio piešinys — Rasos Sutkutės.

TIKĖJIMO PASLAPTIS

(Mišių fragmentas)

"Kristus mirė, Kristus kėlės, Kristus vėl ateis",
Glaus mus prie širdies kaip Tėvas, kaip Teisėjas teis.
Akmenį, pavertęs duona, ant liežuvio dės,
Malonumuos dings kaip dūmas, kaip gėlė skausme žydės.

Vėl vešės malonės javas po tėvų dangum,
Ir tikės, kaip Dievo veidu, vėl žmogus žmogum.
Ir sueis su kalnu kalnas, upė su upe,
Nesvyruosim smilga, vėjo lankstoma, trapia,
Nepaklysim girių plotuos, išskintuos mirties,
Nesuklupsime gyvenimo sunkioj kelionėj ties
Negyvų dievų stabais, kaip vargani vergai,
Sandėriuose išparduoti, išrengti nuogai. -----

Meilė mirė. Meilė kelsis. Meilė vėl ateis
Atžarių žiemų pusnynais, arktikų rytais.
Pirštą gydantį į sielos žaizdą ji įdės,
Aleliujoje žydriausia Lelija žydės,
Po žeme ir po pilkuoju rudenio dangum,
Kad žmogus be Dievo miręs gimtų vėl žmogum,
Kad nutiltų velnio tiltų grėsusi grasa,
Kad bylotų Meilės puotoj visata visa.

Kad pasaulis Dievo saulės gydančioj gausoj
Vėl atgimtų, kai pašauks pavasario balsai!
Dievas mirė. Dievas kelsis. Dievas vėl ateis
Šviest po Lietuvos aukštaisiais vasarų skliautais!

Bernardas Brazdžionis

PAULIUS AUGIUS.

Senos kapinaitės.

*Nukrinta medžių lapai, kad ataugtų gražesni.
Užgęsta žmogaus gyvenimas, kad prašvistų laimingesnis.*

PAŽINTI RELIGIJĄ IR DIEVĄ

ALFONSAS GRAUSLYS

Religijos pagrinduose, pačiame tikėjimo akte glūdi didesnis ar mažesnis tikėjimo pažinimas. Jei to bent elementariausio pažinimo neturėtume, negalėtume nei tikėti Dievu, nei sąmoningai jam nusilenkti, jį pagarbinti.

Šiais žodžiais nenorima tvirtinti, kad tasai tikėjimo ir Dievo pats pirmykštis, kad ir labai netobulas, neaiškus pažinimas, laimėtas koku nors pamokymu, būtinai turi ateiti iš kito žmogaus ar iš knygų. Juk ir natūrali, neigiamos aplinkos nenuiteikta, nesugadinta siela, šiais klausimais niekieno nepamokyta, tiesia rankas į aukštesnę, nežinomą Būtybę, kurią protinga žmogaus prigimtis nujaučia ir jos nesąmoningai ilgisi.

Šiame straipsnyje norima kalbėti apie *praplėstą, pagilintą, sąmoningą tikėjimo pažinimą, kuris, ir neduodamas tikėjimo malonės, pašalina kliūtis ir paruošia kelią tikėti*. Nuolat gilinamo religijos pažinimo reikalinga ir tikinčiajam, kad jis galėtų sėkmingai kovoti ir įtikinančiai nugalėti tikėjimo sunkenybes, kylančias jo dvasios pasaulyje prietarų, priekaištų ar abejonių forma.

Taip, religijos pažinimas yra būtinas. Ne veltui skaitome jau pirmame katekizmo puslapyje, jog gyvename tam, kad Dievą pažintume, jį garbintume, jam tarnautume. .. Todėl pirmiausia reikia Dievą pažinti. Be jo pažinimo negims žmoguje nė mažiausia Dievui meilė, be kurios neįmanoma nors ir netobulas jo valios vykdymas. Todėl pažinti religiją, kuri Dievą skelbia, yra tas pat ką vykdyti vieną pagrindiniausių mūsų gyvenimo uždavinių. Šių minčių šviesoje paaiškėja tie griežti Pascalio žodžiai: "Yra tik dvi rūšys žmonių, kuriuos galima vadinti protingais: vieni tarnauja Dievui visa širdimi, nes jį pažįsta, o kiti jo ieško visa širdimi, nes jo dar nepažįsta". O tiems, kurie regis Dievą tiki, bet kuriems

Dievas yra beveik negyva sąvoka, kurie savo gyvenimo praktikoje prilygsta netikintiems Dievo buvimu, yra visai prasminga šia proga priminti Faberio žodžius: "Negali būti nieko, kas mus pasaulyje labiau domintų, kaip pažinimas, kokie yra mūsų santykiai su Dievu".

Pažinti religiją reikia ir apsišvietusiam žmogui, inteligentui, dar labiau negu nemokytam. Juk inteligentui yra labiau prieinama visokeriopa literatūra, kurioje dažnai būna neteisingų tikėjimo tiesų sąvokų, daug klaidingų bei klaidinančių idėjų. Kad visa tai neįsmigtų ir nepasiliktų žmogaus sąmonėje, jis turi tai kritiškai vertinti ir nugalėti. Jis turi susikurti tokį dvasios atsparumą, kurį sudaro religijos pažinimas ir gilinimasis.

Negalvokime, kad mūsų gyvenimui užtenka tų tikėjimo žinių, kurias esame įsigiję mokykloje, kad ir aukštesniojoje. Dar kad jas būtume tikrai įsigiję! Deja, gimnazijoje beveik visi į tikybos pamokas žiūrėjome grynai "mokiniškai", mokėmės tik tiek, kad galėtume atsakyti patenkinamam pažymiui. O kartais ir to nepadarėm! Ne kartą tose pamokose tiek mažai būdavo reikalaujama, kad tikybos pamokos mums atrodydavo mažiausiai vertos dėmesio. Aiškiau sakant — dažnai buvo elgiamasi taip, kad atrodė, jog tikybos pažinimo buvo stengiamasi išvengti bet kokia kaina. Jeigu atmintyje šis tas dar likdavo, kad paklausus būtų galima atsakyti, tai dvasia tame darbe nedalyvavo. O gyvenimo patirtis aiškiai rodo, kad vien tikybos mokymosi, kad ir sąžiningo, gyvenimui neužtenka, reikia tikro išsilavinimo į tuos dalykus, reikia rimtų studijų. Kiekvienas šviesiai galvojantis individas turi pajėgti pats sau duoti apyskaitą, kodėl jis tiki. Vadovaujantis Katalikų Akcijos principu, mažiau mokytas žmogus turi teisę laukti iš tikinčiųjų šviesuolių gilesnio tikėjimo tiesų pagrindimo ir aiškesnio kilusių klausimų nušvietimo. Ar vi-

sa tai mūsų neįpareigoja tikėjimą studijuoti ir tų studijų niekad neapleisti?

Pascalis nepaprastai baisisi tais, kurie, tikėjimą per mažai pažindami, visai nesirūpina šia savo liūdna būtimi ir jos pasekmėmis. O nesirūpinantiems pažinti, prieš jį dar kovojantiems Pascalis neranda pakankamai griežtų žodžių: "Kovodami prieš religiją, jie turėtų tvirtinti, kad jie dėjo visas pastangas visur ieškoti religinės tiesos, bet patenkinančio atsakymo niekur nerado... Bet iš tikrųjų niekas jų taip nedarė. .. Jie mano, kad padėjo pakankamai pastangų, keletą valandų paskaitinęję kurią nors Šv. Rašto knygą arba paklausinęję kurio nors dvasininko tikėjimo klausimais, o vėliau giriasi, kad jie veltui ieškojo tiesos knygoje ir pas žmones. Bet aš jums pasakysiu, ką ir anksčiau esu sakęs, kad šis nerūpestingumas yra nepakeliamas. Juk čia reikalas eina apie mus pačius, apie mūsų buitį". Kitoje vietoje šis didysis mintytojas šitaip nerimauja ir priekaištauja: "Tas, kuris abejoja ir neieško, yra labai nelaimingas ir nedoras; jeigu dar be to jis yra ramus ir patenkintas. .. tada aš nežinau, kaip tokią pasibaisėtiną būtybę aptarti".

Jeigu kitose srityse išsimokslinęs žmogus savo religinio pažinimo netobulina, negilina, tai susidaro pragaištingas dvasinės pusiausvyros suardymas, nes pasaulietiškuose moksluose jis turi universitetinį išsilavinimą, o pasaulėžiūros ir religijos klausimais pasilieka dvasinis neūžauga. Tad visai nenuostabu, kad per šią nepakankamo religinio pažinimo spragą veržiasi abejonės ir svyravimai, kad toks šviesuolis inteligentas nepajėgia suderinti "savo" religijos su savo mokslu. Jeigu šios rūšies žmogus nenori visai prarasti tikėjimo, jam būtinai reikalinga jį labiau pažinti ir pakelti, jeigu jau ne iki universitetinio, tai bent iki žymiai aukštesnio lygio. Religijos moksle jis turi subręsti, kaip jau yra subrendęs kitose mokslo srityse. Tik tada pusiausvyra bus atstatyta, spraga užpildyta ir tarp jo mokslo bei religinio pažinimo išnyks prieštaravimai, atslūgs įtempimas.

Religiją giliau pažinus, neišvengiamai kiekvienam paaiškės, kad tikėjimo ir mokslo tiesos negali vienos kitoms prieštarauti. Jei kartais atrodo, kad prieštarauja, tai šis išpūdis susidaro arba todėl, kad tikėjimo tiesos iškreipiamos ir nesuprantamos taip, kaip Bažnyčia jas supranta, arba kai mokslo hipotezė visai nepagrįstai paverčiama tiesa. Tarp gerai suprastos tikėjimo tiesos ir tikro, įrodyto mokslo arba sveiko protavimo negali būti prieštaravimo. Ir viena, ir kita tiesa, o taip pat ir protas, ir tikėjimas eina iš Dievo, o Dievas gi negali sau prieštarauti. Nenorima tuo pasakyti, kad kaip mokslo tiesa, taip ir tikėjimo tiesa turi tą patį apčiuopiamą aiškumą, nors kaip tikėjime, taip ir moksle yra paslapčių. Kitaip ir būti negali. Dievas, pasaulio ir apreikšto tikėjimo autorius, nebūtų Dievas, jei mūsų protas bet kurioje srityje galėtų jį tobulai apimti. Taip, tikėjime yra sunkenybių, neaiškumų, bet "tūkstantis sunkenybių dar nesudaro pagrindo abejonei", sako Newman.

Kad tikėjimo tiesos yra rimtai pagrįstos, kad jų rimtais argumentais negalima paneigti nei sugriauti, rodo ir tas faktas, *kad net pačių didžiųjų tikėjimo priešų ginklas — tai tik pajuoka*. O tas, kuris pajuokia, įrodo savo argumentų bejėgiškumą. Pajuoka — tai silpnųjų ginklas. O šį ginklą, kaip rodo patyrimas, absoliuti netikinčiųjų dauguma laiko savo rankose. Nepajėgdami rimtai kalbėti, nes tam reikia pasiruošimo ir pažinimo, jie griebiasi nieko nekainuojančio ginklo, kuriam vartoti nereikia nei pasiruošimo, nei mokslo.

Vis labiau tikėjimo pažinimą gilindami, prieisime prie įsitikinimo, kad *tikėjime nėra nenugalimų sunkenybių*, kad abejonės gali būti išsklaidytos, kad tikėjimo tiesos yra pagrįstos gilios logikos, kad nėra išmintingo pagrindo netikėti. Tą įsitikinimą mums patvirtins ir įvairūs gyvenimo faktai. Juk absoliuti mokslininkų dauguma Dievą tikėjo. Juk ir didžiausi tikėjimo priešai (ir tai ne mirties patalė) atsiverčia, t.y. įsitikina, kad klydo, ir, pirma savo raštais prieš tikėjimą kovoję, pradeda jį ginti. Ar ši ap-

linkybė nerodo, kiek įtikinamos jėgos yra tikėjime, jeigu ji įstengia perorientuoti net priešus? Juk ir kraštuose "už geležinės uždangos", nepaisant didžiausios antireliginės propagandos, religinė propaganda yra uždrausta. Ar mes pagalvojame, ką tai reiškia? Tai reiškia, kad jie jaučia savo antireliginių argumentų silpnumą, kad jie bijo atviros kovos, kad jie bijo religinio žodžio, kuris, kaip jie nesąmoningai jaučia, gali kims įtikinti. Ir taip, kaip pirmieji pajuokos, taip ir šie griebiasi silpnųjų ginklo — policijos prievartos, kad tikėjimo atstovams surakintų lūpas. Jei netikėjimas ir jo įrodinėjimai būtų taip stiprūs, kaip jie tvirtina, jei tikėjimo pagrindai būtų taip silpni ir paniekos verti, kaip jie teigia, tada jie nebijotų religinės propagandos, tada jie norėtų viešai su religija aiškintis, kad prieš visus jos silpnumą parodytų ir ją sugriautų. Jie to nedaro todėl, jog netikėjimas yra per daug drumzlinas, kad galėtų stoti tiesos akivaizdon!

Jeigu tikėjimą reikia pažinti ir jo pažinimą vis tobulinti, kad jo nenustotum, kad jam kelią savo sielon paruoštum, tai *visų pirma reikia pažinti Dievą*, kuris yra religijos pradžia, pagrindas ir turinys. Visos tikėjimo tiesos eina iš Dievo, rodo į Dievą, veda prie Dievo. Geriau panagrinėjus žmogaus prigimtį, jos siekius ir ilgesius, matome, kad visas žmoguje tiesia ranką į Dievą ir "kaip paukščiukas, iškritęs iš lizdo, taip mūsų siela šaukiasi Dievo", rašo L. Tolstojus.

Dievą pažinti reikia, nes tai yra Esybė, kuri sudarė gyvenimo turinį kilniausių ir geriausių žmonių, gyvenusių šiame pasaulyje. Tai šventieji. Jie Dievui gyveno, Dievu gyveno ir visa Dievo garbei kūrė, visu savo gyvenimu visus prie Dievo kvietė, jiems kelią rodė. Atsirėmę į Dievą, jie pačius save peraugo ir, heroiskai gyvendami, heroiskai teigė, kas yra dieviška žmoguje. Atsirėmę į Dievą, jie pasidarė žmonijos pasididžiavimas ir garbė.

Nėra kitos esybės, į kurią visi amžiai, kiek tik istorija gali įžvelgti, visos tautos ir

BŪKITE GAILESTINGI

CHIARA LUBICH

"Būkite vienas kitam maloningi, gailestingi, vienas kitam dovanokite, kaip ir Dievas dovanoja jums Kristuje" (Efez 4,32).

Šioji ištrauka yra paimta iš šv. Pauliaus laiško efeziečiams. Apaštalas tame laiške kalba apie krikščionišką gyvenimą, kuris turi būti vienybės ir meilės gyvenimas. Suminėjęs nedorybes (melą, vagystę, visokios rūšies piktumą ir t.t.), kurių vengti mums padeda krikščioniškoji meilė, jis nurodo, ko toji meilė mus moko. Jis mus skatina būti maloningais, suprantančiais, gailestingais, atlaidžiais.

Mes turime būti gailestingi,— apaštalas aiškina, — nes esame Dievo vaikai ir kaip tokie esame pašaukti mylėti taip, kaip Dievas myli, rodydami artimui gailestingumą, kurį mums parodė dangiškasis Tėvas per savo Sūnų Jėzų Kristų.

Tokią beribę meilę mes ir matome Jėzuje. Jis nesmerkia, niekada neišskiria nė vieno, stiprina ir drąsina kiekvieną, negesina gruzdančios ugnelės. Jo meilė ieško paklydusios avelės, grąžina ramybę, viską atleidžia ir užmiršta, džiaugiasi nusidėjėlio grįžimu į Tėvo namus ir grįžusį visiškai atnaujina.

Jei mes būsime gailestingi, tikrai galėsime skleisti taiką ir vienybę. Kadangi visi esame silpni, riboti, linkę daryti klaidas, tai aišku, kad taika ir vienybė mūsų tarpe

absoliuti žmonių dauguma būtų taip tikėję, kaip tiki Dievą.

Štai kodėl nepažinti Dievo — tai nepažinti pačios svarbiausios ir esmingiausios Esybės, kuri, tartum dvasinė Saulė, lydi žmonijos gyvenimą. Nenuostabu, kad ir Jėzus Kristus savo Vyriausiojo Kunigo maldoje nurodė mums tą patį svarbiausiąjį ir esmingiausiąjį pažinimo objektą — nematomą ir matomai įsikūnijusį Dievą: "Tai yra amžinasis gyvenimas, kad jie pažintų Tave, vienatinį tikrąjį Dievą ir, kurį Tu siuntei, Jėzų Kristų" (Jn 17,3).

Per šių metų Sekmines Čikagos arkivyskupas kard. Bernardin parašė tam tikrą pareiškimą apie dvasinį atsinaujinimą, pavadintą "Come, Holy Spirit". Norime supažindinti skaitytojus su svarbiausiomis to pareiškimo mintimis.

Šios kardinolo mintys ir mums, lietuviams, atšventusiems krikščionybės jubiliejų ir Marijos metus, padės palaikyti ir sustiprinti savyje bei kituose gyvą krikščionišką dvasią ir paskatins atsinaujinti.

Šį savo raštą kardinolas pradeda popiežiaus Jono XXIII malda, ruošiantis II Vatikano susirinkimui: "Ateik, Šventoji Dvasia, naujom Sekminėm atnaujink savo Baž-

pirmiausia priklauso nuo sugebėjimo vienas kitam atleisti.

Nėra abejonės, kad šios ištraukos žodžiai padės mums geriau suprasti vieną gražiausių krikščioniškos meilės išraiškų, kuri yra labiausiai žmogiška, viena veiksmingiausiai ugdančių mummyse Dievo panašumą. Tačiau tai nereikia, kad tokią meilę bus lengva vykdyti.

Gal jausimės, kad gailestingumas nėra mūsų tvirtoji savybė; tai sritis, kurioje lengva suklypti. Mūsų prigimtis, nuodėmės pažeista, yra linkusi greičiau teisti, negu artimą suprasti; atstumti, negu priimti; priekabių ieškoti, negu ydas ir silpnybes pridenkti; nuolat prisiminti klaidas ir užgauliojimus, negu atleisti ir užmiršti.

Tačiau Jėzus prašo mus būti gailestingais. Tai reiškia — kai jis prašo, tai ir malonę duoda vykdyti.

Kaip tad mes turėtumėm pagal čia mąstomos ištraukos žodžius gyventi? Patys žodžiai tai mums jau sako. Mes turime būti maloningi ir gailestingi artimui, kaip Jėzus mums buvo ir tikrai bus maloningas ir gailestingas, nors mes suklyptumėm net šimtą kartų per dieną.

Iš anglų kalbos išvertė KOSTAS PAULIUS

nyčią mūsų laikais!" Po šio susirinkimo Bažnyčios dėmesys buvo nukreiptas į asmeninį ir bažnytinį atsinaujinimą bei Bažnyčios vaidmenį moderniajame pasaulyje. Katalikų charizmatinis atsinaujinimas yra **autentiška Bažnyčios dvasinio atsinaujinimo dalis**.

Mat šis atsinaujinimas gyvai liudija Gerosios Naujienos centrinius, pagrindinius elementus, pvz., Dievo Tėvo meilę, Jėzaus viešpatavimą, Šv. Dvasios galią, sakramentinį ir bendruomeninį gyvenimą, maldą, charizmas ir evangelizacijos būtinumą. Jo istorinės, išorinės formos, kuriomis įkūnija tuos pagrindinius elementus, nėra kieno nors griežtai įsakytos, bet žmonių laisvai pasirinktos, pvz., maldos grupės, bendruomenės, seminarai, konferencijos, spauda. Pastoviai prisiimantis ir sėkmingai naudojantis tuos pagrindinius elementus **katalikų charizmatinis atsinaujinimas negali ir neturi būti nustumtas, lyg koks pašalinis dalykas Bažnyčios gyvenimui**.

Po šių stiprių pareiškimų kardinolas duoda autoritetingų paaiškinimų apie būdingus charizmatiniam atsinaujinimui dalykus, o taip pat pateikia kai kuriuos perspėjimus.

Atsivertimas. Tikras krikščioniškas atsivertimas nėra koks nors visam laikui galiojantis įvykis, bet per visą gyvenimą vykstančios pastangos sekti Kristų, eiti Jėzaus keliu. Tai reiškia nuolatinę kovą leisti Šv. Dvasiai gilinti juose tikėjimą, gautą per krikštą, gręžimąsi nuo savimylės į Dievo ir artimo tarnybą, atsivertimą į gyvenimo grožį.

Tačiau pasitaiko momentų, kai asmenys patiria esminį dvasinį pasikeitimą savo gyvenime. Čia kardinolas rašo apie save: "Prieš 10 metų, pavyzdžiui, aš pats staiga suvokiau, kad, norėdamas būti tikrai pajėgus ganytojas, kuris eitų ir tamsiausiu slėniu su savo žmonėmis (plg. Ps 22,3), turiu teoretiškai ir praktiškai Jėzų pastatyti pir-

moję savo gyvenimo vietoje. Tada asmeninė malda pasidarė mano kasdienos dalis, ir nuo to laiko viskas pasikeitė. Aš turėjau leisti Viešpačiui, o ne sau pačiam tvarkyti visą mano gyvenimą. Aš tebeturiu savo žmogiškas silpnybes, tačiau pamačiau pagrindinį skirtumą savo dvasiniame gyvenime — gilesnis tikėjimas, naujas artumas ir intymumas su Viešpačiu, kuris teikia prasmę ir perspektyvą viskam, ką sakau ir darau.

Daugelis charizmatinio atsinaujinimo narių turėjo panašų savo dvasinio pasikeitimo ar atsivertimo pergyvenimą. Jie buvo katalikai nuo pat gimimo. Jiems charizmatinis atsinaujinimas parodė kelią *patirti ir išlaikyti* subrendusiojo laisvą įsipareigojimą Jėzui ir Bažnyčiai. Dalyvavimas atsinaujinime ugdo jų vidinį troškimą leisti Dievui laisviau veikti *jų* gyvenime. Atšalusiems ir indiferentams jis yra atgijimas religiniam gyvenimui. Pradiniame 'Gyvenimas Dvasioje' seminare per 4-8 konferencijas jie gauna apmokymą ir meldžiasi, stipriai pajunta savo nuodėmių blogybę, gresiantį amžiną pražuvimą, dėkingumą ir meilę savo Išganytojui. Šis procesas pasiekia viršūnę, kai kiti atsinaujinimo nariai, nuoširdžiai melddamiesi, deda ant jo savo rankas. Tas momentas vadinamas 'krikštu Šv. Dvasioje' (Baptism in the Spirit). Daugeliui tai yra ypatingos malonės momentas. Jie patiria tam tikrų Dvasios charizmų ir dovanų "išsiliejimą". Jos ankstyvesniaisiais laikais būdavo gaunamos per Krikštą ir Suvirtinimą. Charizmos, nuo kurių ir šis atsinaujinimas gavo vardą, yra Dievo dovanos, panaudojamos Bažnyčios labui, t.y. naudojantysis tą dovaną prašo ir leidžia Dievo galiai veikti per jį ir jame kitų tikinčiųjų labui. Labiau žinomos yra gydymo, stebuklų darymo, tikėjimo, pranašavimo, kalbų ir kalbų aiškinimo dovanos (plg. 1 Kor 12, 8)". Kai kurias jų kard. Bernardin paaiškina.

Kalbų charizma. Neturėjusiems progos arčiau su šia charizma susipažinti gali atrodyti labai keista. Bet juk pasitaikydavo ir jums, kai norėdavote Viešpačiui Dievui

kalbėti, nežinodavote, ką ir kaip sakyti. Kalbų dovana, kuri atrodo, kaip kalbėjimas ar giedojimas nesuprantamais žodžiais ir garsais, yra paprastas, nesudėtingas būdas melstis arba viena kontempliatyvios maldos forma. Atsisakoma žodžių su protiniu turiniu ir leidžiama širdžiai naujais garsais, nesuprantamais žodžiais arčiau jungtis su Dievu. Kartais tokia malda interpretuojama, "išverčiama" turinčio kalbų aiškinimo dovaną.

Gydymo charizma. Viešpats Jėzus pats pagydė daugybę ligonių, išvarė piktyųjų dvasių ir davė galią savo apaštalams gydyti, tepant ligonius aliejais. Gydymas ilgus šimtmečius buvo gyvybinė Bažnyčios misija, teikiant ligonių patepimo sakramentą, lankant ligonines, stebuklingas vietas ir t.t.

Kūno ar dvasios gydymas gali vykti ir charizmatinės maldos rėmuose. Tai Dievo darbas ir Dievo karalystės artumo pasirodymas.

Pranasystės charizma. Tai kita plačiai atsinaujinimo sąjūdyje pasireiškianti dovana. Ji suprantama Šventraštyje vartojama prasme — Dievo vardu kalbėjimas, raginimas, įspėjimas. Kartais ji yra ir išpranašavimas, paskelbimas būsimų įvykių. Pranasystės charizma Dievas vis nukreipia klausytojų dėmesį į pagrindinius tikėjimo ir doros dalykus.

Perspėjimai. Atrodo, kad charizmatinio atsinaujinimo sąjūdyje vykstantieji reiškiniai daugeliui katalikų, pasauliečių ir kunigų, yra nežinomi ir neįprasti. Be to, ir patys charizmatikai gali juos neaiškiai suprasti ar praktikuoti. Todėl ir kardinolas Bernardin duoda vieniems ir kitiems paaiškinimų bei išmintingų perspėjimų.

Ypač daug neaiškumų, didesnių ar mažesnių nesusipratimų sukelia vadinamasis "Šv. Dvasios krikštas". Papasakojęs minėtą savo pergyvenimą, kardinolas rašo: "Šis įvykis *nelenktyniauja su sakramentiniu krikštu ir suvirtinimu, jų neignoruoja*. Iš tikrųjų jais ir remiasi. Jo ir jo dovanų patyrimas reiškia tik tiek, kad asmenys, ant kurių rankas uždedant melstasi, pasidarė galintieji sąmoningiau ir stipriau pajusti

Argentinios lietuvių jaunimas.

Šv. Dvasios artumą patiriamo džiaugsmo ramybės ir pasitikėjimo dėka. Tas pasitikėjimas veda į didžiadvasišką tarnybą kitiems. Nuo šio dvasinės transformacijos momento jiems Jėzaus vadinimas Viešpačiu įgauna gilesnę reikšmę, keliaujant per gyvenimą".

Daug kam atrodo keistas charizmų reiškinysis ir labai išplitęs juo pasinaudojimas. Pagal charizmatikų vadovus, jomis pasinaudojimas turėtų būti katalikų gyvenime normalus reiškiny. JAV vyskupų komitetas doktrinos reikalams 1969 m. taip sako apie charizmas: "Būtų labai sunku sulaikyti Šv. Dvasios veikimą, kuri taip aiškiai save apreiškė ankstyvojoje Bažnyčioje. Mes turime būti dėkingi Dievui už mūsų laikais išliejimą tų dovanų ir malonių, kuriomis palaikino Bažnyčią pačioje jos pradžioje".

Kardinolas labai aiškiai perspėja: "Dėl geresnės tvarkos ir Bažnyčios gėrovės jos ganytojai turi ištirti tas dovanas ir skatinti

jas naudoti taip, kad visa Bažnyčia augtų tobulumu ir šventumu. Apie kalbų dovaną visiems reikėtų žinoti, kad, anot, šv. Pauliaus, ji nėra pati svarbioji Šv. Dvasios dovana. Jai neturėtų būti teikiamas per didelis dėmesys" (plg. 1 Kor 12,31-13,1). Taip pat kardinolas perspėja, kad į gydymą nebūtų žiūrima kaip į spektaklį sutraukti minias ar plėsti gydančiojo populiarumą.

SĄJŪDŽIO REIKŠMĖ ČIKAGOS ARKIVYSKUPIJAI

Popiežius Jonas Paulius II katalikų charizmatinį atsinaujinimą vadina "labai svarbia viso Bažnyčios atsinaujinimo dalimi" (1979 m. gruodžio 11 d.). Jis pats ėmėsi iniciatyvos privačiai ir viešai susitikti su šio sąjūdžio vadovais.

Charizmatinio atsinaujinimo sąjūdis yra gyvas ir stiprus Čikagos arkivyskupijoje. Joje yra daugiau kaip 150 maldos grupių, kuriose dalyvauja daugiau kaip 10.000

įvairaus amžiaus, įvairios etninės kilmės, įvairios socialinės ir ekonominės padėties žmonių. Savaitiniai grupių susirinkimai yra maldos, Viešpaties garbinimo, dvasinio gyvenimo ir atsiliepimo į Bažnyčios bei pasaulio reikalus laikas.

Pirmiausia tuose susirinkimuose giesmėmis, himnais ir psalmėmis garbinamas Dievas. Bendras garbinimas dažnai pereina į meldimąsi garsiai ar tyliai kalbomis. Pasi-dalinama visą gyvenimą ar praėjusią savaitę patirtomis malonėmis ir pergyvenimais (sharing). Už visa tai visi drauge dėkoja Viešpačiui. Paskui klausosi Dievo žodžio iš Šv. Rašto ištraukų, pačių dalyvių pasirinktų, kartais klausomasi kitų dalyvių, turinčių pranašystės charizmą. Pirmiausia tyliai iš-klausoma, o paskui atsiliepiama padėkos, atsiprašymo, Dievo garbinimo ar prašymo maldomis. Po to būna iš anksto paruoštas trumpas pamokymas apie tikėjimo tiesas, Bažnyčią, dorą, dvasinį gyvenimą. Paskui meldžiamasi pagal vadovų nurodytas inten-cijas.

Pasibaigus šioms maldoms, būna tarpu-savio pabendravimas. Didesnėse maldos grupėse turintieji gydymo charizmą susiren-ka atskiroje patalpoje, meldžiasi ir deda rankas ant gydymo prašančiųjų.

Kard. Bernardin rašo: "Maldos grupių, kaip ir kitų katalikų bendruomenių nariai teikia visokeriopą pagalbą jos reikalingie-siems. Tačiau kiekviena veikla turi būti į-jungta į aktyvų parapijos gyvenimą. Tai yra mano troškimas, kad kiekviena katali-kų charizmatinio atsinaujinimo grupė ir tarnyba būtų prijungta ir prie atitinkamos parapijos arba bažnytinės institucijos, ir prie katalikų charizmatinio atsinaujinimo centro Čikagoje (CCRC). Iš to kyla abi-pusis atsakingumas.

Aš skatinu Atsinaujinimo narius dalin-tis su savo parapija, ko jie išmoko apie džiaugsmą Viešpatyje, ypač apie džiaugs-mingą Eucharistijos šventimą, taip pat ne-pasiduoti pagundai pasitraukti į šalį. Tai ugdo naujas viltis ir padeda pašalinti ne-pagrįstą neigiamą kritiką ar kitų teisimą. Labai raginu klebonus ir visus veikiančius

pastoracijoje mielai priimti Atsinaujinimo narius į savo parapiines bendruomenes, ati-daryti parapijos duris maldos grupių susi-rinkimams ir ugdyti jų veiklą. Esu dėkin-gas, kad daug kas taip daro. Tačiau stip-riai pabrėžiu, kad kunigai ir kiti veikian-tieji pastoracijoje tai darytų iš nuoširdaus rūpesčio savo žmonėmis, atsiliepdami į jų autentiškus reikalus ir troškimus. Žinoma, tai nereiškia, kad kiekvienas kunigas prisi-dėtų prie Atsinaujinimo. Bet tai yra kvie-timas kunigui mielai patarnauti Atsinauji-nimo nariams ir jų grupėms".

Tarp Čikagos arkivyskupijos ir chariz-matikų yra stiprus ryšys. Jiems arkivysku-pijoje atstovauja Catholic Charismatic Re-newal Center. Ispaniškai kalbantieji yra susiorganizavę į savo atskirą centrą. Lietu-vių maldos būrelis yra Cicero mieste, kuris jau gyvuoja 13 metų. Pirmiau 8 metus bu-vo dar kitas būrelis prie Jaunimo centro Čikagoje. JAV-se yra apie 9 milijonai cha-rizmatikų.

IŠVADOS

Kardinolas, padaręs savo minčių san-trauką, paminėjo įvairias išvadas: "Dvasi-nis mūsų ir Bažnyčios atsinaujinimas yra naujųjų Sekminių širdis. Atvirumas Šv. Dvasios veikimui yra iššūkis mūsų laikams. Katalikų charizmatinio atsinaujinimo geri padariniai yra nuostabus to atvirumo ženkl-as. Jis yra autentiškas gyvenimo Bažnyčio-je stilius (Way of life). Tai yra taip pat Kristaus kūnui įvairiais būdais teikiama dovana... Nors kiekvienas krikščionis sa-vaip atsiliepia į Dievo malonę, tačiau visi priklauso tam pačiam Kristaus kūnui, t.y. Bažnyčiai. Į jį kiekvienas narys yra įjung-tas, ir jie vienas kito reikalingi. Charizma-tinis atsinaujinimas tarp ko kita įneša į mū-sų bendruomenę Dievo garbinimą, džiaugs-mo ir gyriaus balsus".

Tad jeigu mūsų arkivyskupas, vyskupai ir paskutinieji popiežiai taip vertina chariz-matinį atsinaujinimą, tai negalima susipra-tusiam katalikui nustumti jį į šalį, negiamai apie jį kalbėti ar net pajuokti ir šmeižti. Ir arkiv. kard. Bernardin, nors pats nepri-

klauso atsinaujinimo sąjūdžiui, pateikia praktiškas asmeniškias išvadas: "Ne kiekvienas yra pašauktas būti charizmatiku. Tačiau visi yra skatinami leisti Dievo Dvasiai juose veikti. Visi katalikai turi girdėti visuotinį Dvasios šauksmą, stipriai raginant mus keisti visų gyvenimą, atsiversti ir dvasiškai augti".

Nežinau, kokiame dvasiniame stovyje yra šio rašinio skaitytojas. Gal indiferentas, atšalęs, tik "sekmadieninis" katalikas, iš papratimo atliekęs savo religines pareigas. Gal toks, kuriam Viešpats sako: "Žinau tavo darbus, jog nesi nei šaltas, nei karštas. O, kad tu būtum arba šaltas, arba karštas! Bet kadangi esi drungnas... aš išspjaušiu tave iš savo burnos" (Apr 3,15).

O gal esi pasinešęs į sunkias nuodėmes, turįs blogų įpročių ir nepajėgiantis jų atsi-kratyti? Gal vis pasiduodantis savo silpnybėms ir apsilaidumams? O kaip su religiniu apsišvietimu, bendravimu su Dievu, kaip su dvasiniu brendimu?

Kiekvienam jų katalikų charizmatinio atsinaujinimo sąjūdžiai, būreliai gali būti gera pagalba. Norintis pasitaisyti, pakilti tenueina bent kartais į jų susirinkimus, šventes, konferencijas. Jų gyva dvasia, stipri religinė nuotaika ir broliška malda padės norinčiam pajusti savo nuodėmingumą ir šauktis Išganytojo pagalbos.

Kita kardinolo išvada: "Ne kiekvienas nori parodyti kitiems savo giliausius jausmus arba juos išreikšti išorinai, tačiau visi yra pašaukti sueiti į asmenišką, intymų bendravimą su Jėzumi, savo Išganytoju ir Viešpačiu".

Ar mes stengiamės atsiliepti į tą šauksmą, būtinumą ir įsakymą: "Mylėk Dievą visa savo širdimi?" Ar jau artimai pažįstame ir mylime savo Išganytoją? Nuėjimas į tų sambūrių susirinkimus, konferencijas, dalyvavimas susitelkimo savaitgaliuose, rekolekcijose, ypač uždaroje, padėjo šimtams ir tūkstančiams. Padės ir mums pajusti ir patirti Jėzaus gerumą, artumą, meilę ir atlaidumą. Padės jam atsiliepti nuoširdžia padėka, pagarba ir meile.

Dar kita išvada: "Atsinaujinimas kviečia mus pripažinti visišką mūsų priklausomumą nuo Tėvo, ir kas esame, ir ką darome. Be to, atsinaujinimas savo pranašišku balsu yra vyrams ir moterims iššūkis atiduoti save Dievo galiai ir malonei".

Juk pajutimas begalinio Dievo gailėtingumo, parodyto mums, nusidėjėliams, sukelia taip pat pajutimą Dievo didingumo, visagalybės ir meilės savo tvariniui. Užtai kyla noras parodyti jam pagarbą, pasitikėjimą, atsidavimą, paklusnumą jo valiai ir tėviškiems įsakymams. Taip pat kyla ryžtas ir pastangos dalyvauti Išganytojo vedamaj žūtbutinėje kovoje išgelbėti sielas, padaryti žmones laimingus ir paklusnius Dievui.

Be to, Dievo žodis, skaitomas Šv. Rašte, girdimas per pamokslus, konferencijas, vis skatina pasivesti Dievui savo kasdieniniais darbais ir įsipareigojimais.

Ir dar kitas kardinolo patarimas: "Nors ne visi meldžiasi kalbomis, tačiau visi yra šaukiami atidžiai ir pastoviai melstis Dvasioje už visą tikinčiųjų šventąją bendruomenę" (plg. Efez 6,18).

Tai tas pat, ką šv. Paulius rašė: "Jūs esate gavę įsūnystės Dvasią, kurioje šaukiame: 'Abba, Tėve! ..' Taipogi Dvasia ateina pagalbon mūsų silpnumui. Mes juk nežinome, ko turėtume deramai melsti; todėl pati Dvasia užtaria mus neišsakomais maldavimais" (plg. Rom 8,15,26).

Taigi susitelkusiam, nuolankiai prašančiam, besistengiančiam ateina Šv. Dvasia pagalbą. Nejučiomis prisijungusi, ji pradeda drauge su besimeldžiančiu garbinti žodžiais ar be žodžių Dievą Tėvą, išpažinti, kad "Jėzus Kristus yra Viešpats", jausti ir reikšti jam meilę; taip pat "neišsakomais maldavimais" prašyti už artimuosius, gimines, draugus, parapiečius, kunigus, vyskopus ir visą Bažnyčią; užtarti puolusius pažįstamus ir nepažįstamus; permaldauti už nusidėjėlius; trokšti, kad visi pažintų Dievą; kad jis pats ir kiti jungtųsi su Viešpačiu Jėzumi darbuose, kančioje, mišių aukoje, Komunijoje ir dvasios ilgesiuose. Visa tai reikia "melstis Šv. Dvasioje", o per siemus tokiais nusiteikimais — "gyventi Šv.

Lietuvių tauta nuo seniausių senovės laikų tikėjo pomirtinį gyvenimą. Mirusiųjų vėlės dausose ar danguje gyveno panašiai, kaip gyvieji: jos vartojo tuos pačius įrankius, ginklus, daiktus; buvo linksmos ar nuliūdusios; laimingos ar nelaimingos. Tai labai priklausė nuo gyvųjų elgesio, žmogui mirus. Todėl mirusiems į kapą dėdavo jų kasdieninio gyvenimo apyvokos daiktus, papuošalus, ginklus, indus: aprūpindavo viskuo, kad vėlei nebūtų sunku kitame gyvenime, kad ji nekeiktų gyvųjų ir nesistengtų jiems keršyti, kenkti. Šalia to dar buvo

Dvasioje”, gyventi Kristuje, gyventi tikraja krikščioniška dvasia.

Kaip skaitytojas gal jau pastebėjo, charizmatinio atsinaujinimo ir kitų panašių sąjūdžių bei sambūrių kelias yra *dvasinio stiprėjimo ir augimo kelias*. Jis pereina tris dvasinio brendimo tarpsnius, kaip juos nuskaido dvasinio gyvenimo mokytojai. 1. Valymasis (purgation) nuo sunkių, lengvų ir pusiau laisvų nuodėmių, nuo netvarkingos savimylės, savigarbos ir kūniškumo. 2. Apšvietimas (illumination) — šviesėjantis pažinimas Dievo Tėvo, Jėzaus Kristaus, Šv. Dvasios, tikėjimo ir doros. 3. Trijų Švenč. Trejybės narių nuoširdesnis, gilesnis ir dažnesnis garbinimas, pastangos jungtis su Dievo valia, norais, planais ir pačiais trimis asmenimis; jų garbinimas, tarnyba ir meilė.

Taigi tikintysis, dalyvaujantis charizmatinio atsinaujinimo ar kituose panašiuose sąjūdžiuose, yra įgalinamas siekti nuolatinio stiprėjimo ir brendimo. Kitiems jis yra nurodymas, kuriuo keliu eiti, kokiomis priemonėmis naudotis; ar bent yra paskatinimas siekti dvasinio stiprėjimo ir subrendimo. Daug tikinčiųjų pasinaudoja gydymo charizma, ir yra Dievo pagydomi iš savo dvasinių, psichinių ir kūniškų ligų. Taip pat mums yra iššūkis: jeigu jie galėjo tai pasiekti mūsų laikais — galėsiu ir aš!

rengiami mirusiųjų prisiminimai — puotos, dažnai švenčiamos prie mirusio artimojo kapo. Yra išlikusių raštų šaltinių iš XIV-XV a., kad lietuviai rudenį (manoma, kad spalio pabaigoje ar lapkričio mėn. pradžioje) šventė didelę savo šventę, kurioje ypač buvo atsimenami mirusieji.

Ta senovinė mirusiųjų paminėjimo šventė buvo perkelta į Vėlines, kurios taip pat yra lapkričio pradžioje — 2 d. Šventė labai greitai prigijo Lietuvoje, bet jos šventimo apeigose (kaip ir kitų švenčių metu) galime dar rasti senųjų papročių ir tradicijų.

Vėlinės yra po Visų Šventųjų šventės (lapkričio mėn. 1 d.), kuri Lietuvoje buvo gana nublukusi prieš Vėlinių papročius ir tradicijas. Visų Šventųjų šventė švenčiama, kaip bet kuri kita bažnytinė šventė, su pamaldomis bažnyčioje. Tačiau paskutiniaisiais laikais ši šventė įgauna kiek daugiau prasmės lietuviams, nes, paminint visus šventuosius, kurių vardų net Bažnyčia nebeatmena, bet kurie, be abejo, džiaugiasi dangiškąja laime, prisimenami ir tūkstančiai lietuvių kankinių, nužudytųjų, persekiotųjų dėl tikėjimo ir savo tautos meilės. Ypač po Antrojo pasaulinio karo (ir to karo metu), vienai ar kitai svetimai valstybei okupavus Lietuvą, tų kankinių-šventųjų tikrai mūsų tautoje pagausėjo. Nežiūrint, kad daugumas jų likę bevardžiai, nežinomi, reikėtų visus bendrai prisiminti šv. mišių aukoje ar šventės pamaldų metu, nes tai tikri mūsų tautos šventieji.

Žmonės žinojo ir tikėjo, kad Vėlinėse reikia melstis už visus mirusiuosius, ne vien savo artimuosius ir gimines, bet ypač už tuos, kurių jau niekas nebeprisimena. Buvo tikima, kad vėlė ne tik tai laukia maldų, bet ir reikalauja, kad už ją melstųsi. Vėlės gali gyviesiems skaudžiai atkeršyti, jeigu yra užmirštos, ypač Vėlinėse. Mat liaudis tikėjo, kad Vėlinių naktį visos vėlės yra paleidžiamos iš skaistyklos, joms nebereis-

kia kentėti. Tada jos eina aplankyti buvusių savo namų, artimųjų, pasimelsti parapijos bažnyčioje arba prie pakelės kryžių. Gyviesiems pavojinga po saulės nusileidimo be reikalo lauke vaikščioti, o dar labiau atsirasti tamsioje bažnyčioje, nes kiekviena me žingsnyje gali susitikti vėlę. Jeigu tų vėlių ir nematai, jų tiek daug, kad beveik nėra kojai vietos pastatyti, kad neužmintum ant vėlės. Ypač pavojingos tos vėlės, už kurias niekas nesimeldžia. Į savo parapijų bažnyčias vėlės ateina atsiimti maldų, kurias joms skiria gyvieji. Jeigu kuri maldų neranda, yra labai nelaiminga ir pikta. Ji žino, kad skaisytyklos bausmė nėra sutrumpinta ar panaikinta, kad dar daug reikės kentėti.

Kadangi visa aplinka pilna vėlių, buvo stengiamasi jų neužgauti, nestumdėti per greitai vaikstant. Negalima sąslavų, pelenų pilti laukan po saulėlydžio, nes vėlėms akis pribersi; negalima lieti vandens (ypač nešvaraus), nes apliesi vėles.

Nors vėlių aplinkui tiek daug, žmonės džiaugiasi, kad negali jų matyti. Jeigu kas vėles pamatytų, baisiai išsigastų, apsirgtų, o gal net mirtų. Kūdikis, gimęs Vėlinių naktį, bus dvasiaregis. Jis visą savo gyvenimą galės regėti vėles, ypač dalyvaudamas šermenyse arba nuėjęs į kapines.

Vėlinėse visi stengdavosi nueiti į bažnyčią kiek galima daugiau kartų. Buvo tikima, kad kiekvieną kartą aplankius bažnyčią, sukalbėjus poterius (pridedant "Amžiną atilsį") arba uždegus žvakelę, iš skaisytyklos išlaisvinama viena vėlė. Kai kuriose Lietuvos bažnyčiose buvo įruštos specialios geldelės arba dėželės, į kurias tikintysis, pasimeldęs už mirusius, perkeldavo kaladėlę arba įstatydavo žvakelę. Tie daiktai simbolizuoja vėlę, kurią jo malda įleido į dangų. Šis paprotys labai patikdavo vaikams, kurie daug kartų bėgiodavo į bažnyčią Vėlinių dieną, pasimelsdavo, perkeldavo žvakelę ir paskui džiaugdavosi, kad daug sielų išgelbėjo iš skaisytyklos.

Vėlinių išvakarėse (arba prieš pat Vėlines) visi kapai būdavo gražiai sutvarkomi, papuošiami rudens gėlėmis, vainikais, o va-

kare ant kiekvieno kapo uždegama žvakelė, kuri paliekama degti per naktį. Net apleistieji kapai buvo puošiami ir ant jų uždegamos žvakelės. Visose kapinėse Vėlinių naktį žybsėdavo mažos liepsnelės, primindamos, kad mūsų mirusieji niekuomet nebuvo užmiršti.

Žmonės tikėjo, kad Vėlinių vakarą galima atrasti senuosius kapus, išbarstytus po visus laukus, miškus, piliakalnius, jeigu atsiranda drąsuolis, kuris drįsta eiti jų ieškoti. Tose vietose, kur kada nors buvo palaidotas miręs ar žuvęs žmogus, Vėlinių naktį žybsi mažutės švieselės.

Lietuviams nebūtų nė į galvą atėję Vėlinių vakare eiti į pasilinksminimą, balių, pobūvį ar šokius. Buvo vengiama net dainuoti, juokauti ar kaip kitaip linksintis, nes visus metus būsi nelaimingas. Be to, linksmybės labai įžeidžia vėles, kurios po to vėl turi grįžti ir kentėti. Besilinksminantiems supykusios vėlės gali kaip nors kenkti. Yra daug pasakojimų, kaip Vėlinių vakarą susirinkęs pasilinksinti jaunimas buvo nubastas, kaip merginos,ėjusios vakaroti, buvo nuvestos į raistą ir paskandintos. Blogiausia pabaiga laukdavo tų žmonių, kurie (ypač susilažinę) eidavo Vėlinių naktį į bažnyčią arba į kapines. Retai toks drąsuolis grįždavo iš savo žygio, o jeigu ir sugrįždavo, tai buvo išprotėjęs arba ligonis visą likusį gyvenimą.

Daugelyje vietų Vėlinių išvakarėse buvo ruošiamos procesijos į kapines. Visi dalyviai eidavo giedodami, meldamiesi ir būtinai nešdamiesi rankose uždegtą žvakelę. Kapinėse būdavo trumpos pamaldos už mirusius, o vėliau žvakelės išdėstomos ant kapų. Čia taip pat žmonės stengdavosi padėti žvakelę ir sukalbėti maldą už mirusį, kurio kapas tebebuvo apleistas, neapšviestas.

Gražiausias lietuviškų Vėlinių tradicijas galime puoselėti ir toli nuo Lietuvos. Reikėtų Vėlinėse aplankyti bažnyčią, pasimelsti už mirusius, papuošti artimųjų kapus. Kur įmanoma, organizuoti procesijas į vietines katalikų kapines (arba bent į bažnyčią) su žvakelėmis rankose. Žinoma, vargiai čia bus leidžiama palikti degančią žva-

TEISĖTAS IR NETEISĖTAS RELIGINIS VADOVAVIMAS ODISĖJO IR MOZĖS ATVEJAI

VYT. BAGDANAČIUS, M.I.C.

GANYTOJO IR KAIMENĖS {VAIZDŽIŲ DAŽNUMAS ŠV. RAŠTE

Skaitant įkvėptuosius raštus, ne kartą kyla klausimas, kodėl ten taip dažnai sutinkama išraiškos priemonė — kaimenė ir ganytojas, norint pavaizduoti religinį vadovą ir tikinčiųjų visuomenę. Mums kartais nemalonu tai skaityti, nes tai nepatenkina mūsų, naujųjų amžių žmonių, labai plačiai ir giliai išvystytą individualumo sąmonę. Individualumą, žinoma, reikia vertinti ir jo neprarasti. Individualumas yra taip pat religinė sąvoka, turinti labai tvirtus pagrindus apreišktoje religijoje. Be išvystyto individualumo negalima būtų kalbėti ir apie individualaus žmogaus amžinybę. Tačiau šalia to reikia nepraleisti iš akių kitų dviejų didelių žmogiškų vertybių, būtent solidarumo ir teisingo solidarios visuomenės vadovavimo. Tas dvi vertybes ir nori pabrėžti tas taip dažnai Šv. Rašte sutinkamas kaimenės ir ganytojo simbolis.

kę ant kapo, bet ją galima pastatyti bent pamaldų ar maldų kapinėse metu.

Taip pat nereikėtų Visų Šventųjų vakarą ir Vėlinėse ruošti pasilinksminimus ar juose dalyvauti, ypač jei pasilinksminimas yra su šokiais. Jokių būdu netiktų tomis dienomis kelti vestuves.

Amerikietiškoji Kaukių diena taip pat turi šaknis Vėlinėse, nežiūrint, kad tai daroma spalio 31 d., o ne Vėlinių išvakarėse, lapkričio 1 d. Persirengę įvairiais baisiais drabužiais, vaikai ir suaugusieji primena iš skaistyklos išleistas vėles, prašinėjančias maldų. Čia persirengėliai reikalauja pinigėlių, saldinių ar kitokių dovanėlių. Už nedavimą žada keršyti, taip kaip vėlės keršydavo neskiriantiems maldų už jas Vėlinių laiku.

(Iš autorės šiomis dienomis išeinančios knygos "Lietuvių papročiai ir tradicijos išsivijoje". Leidžia Pasaulio Lietuvių Bendruomenė).

Mūsų laikais šis simbolis nelabai tinka išreikšti religinio vadovo ir visuomenės santykiui. Mūsų ganytojai (piemenys) yra tik gyvulių kaimenės prižiūrėtojai, bet nėra jos pilnaprasmiai vadovai ir aprūpintojai. Šis simbolių junginys yra kilęs iš gyvulių augintojų kultūrų, kur ganytojas buvo ne tik kaimenės saugotojas, bet ir jos vedėjas į geresnes ganyklas. Dėl to tose kultūrose ganytojas reiškė maždaug tą patį, ką genties tėvas ar tautos karalius. Dėl to religinio vadovo reikšmė S. Testamento religijoje buvo apipavidalinta karaliaus Dovydo vadovavimu. Net tada, kai karališka institucija Izraelyje dėl politinių priežasčių buvo netekusi reikšmės, karaliaus Dovydo simbolis buvo praradęs vadovaujančios reikšmės religiniame tautos gyvenime. Pvz., Babilonijos tremties laikais pranašas Ezekeelis turėjo labai gyvą Dovydo reikšmės sampratą.

Kalbėdamas apie lauktiną tautos išgelbėjimą, Ezekeelis sakė Dievo vardu: "Mano tarnas Dovydas bus jiems karalius ir bus jiems visiems ganytojas. Jie elgsis pagal mano teisę ir laikysis mano įsakymų, ir jis juos valdys" (Ezek 37,24). Kitoje vietoje pranašas Ezekeelis ir patį Dievą nurodo tautai kaip jos ganytoją ir jos aprūpintoją bei saugotoją. Kalbėdamas ir apie būsimą Mesiją, jis nevengia pasinaudoti karaliaus Dovydo įvaizdžiu. Dievas sako: "Aš pažadinsiu joms vieną ganytoją, kuris turės jas ganyti, — savo tarną Dovydą" (Ezek 34,23).

Taigi reikia iš ganytojo ir kaimenės simbolio atjungti mintį, kad jis reiškia žmogaus individualumo naikinimą, ir palikti tik tai, kad jis reiškia protingai visuomenei tinkantį religinį vadovavimą. Kad apreiktų tekstų ganytojas nereiškia žmogaus laisvės praradimo, tai vaizdžiai galima išskaityti iš to, kokią Kristus turi ganytojo sampratą. Tai pasako jo palyginimas apie gerąjį ganytoją, kuris eina ieškoti paklydusios avies ir ją radęs nešasi ant pečių.

Jeigu avis nebūtų turėjusi laisvės, ji nebūtų nuklydusi, ir jeigu ganytojas nebūtų respektavęs jos laisvės, jis nebūtų ėjęs jos ieškoti ir su džiaugsmu ją neštis. Taigi ganytojo ir kaimenės simbolis neturi savyje nei individualumo praradimo, nei ganytojo prievartos.

Svarstant religinio vadovo ir savaimingos visuomenės klausimą, peršasi mintis pasvarstyti du klasiškus epizodus apie visuomenės konfliktą su religiniu vadovu. Vienas iš jų yra Homero "Odisejos", o kitas visiems plačiai žinomas iš Egipto išvestos visuomenės konflikto su jos vadovu Moze. Šie du epizodai, kilę iš skirtingų kultūrų, turi tą pačią problemą ir net panašias scenos aplinkybes. Ir vienu, ir kitu atveju suskilimas prieš teisėtą visuomenės vadovą reiškiasi religine forma. Odisejo atveju tai yra neteisėtas dievo Sauliaus jaučių aukojimas, o Mozės atveju — auksinio veršio aukojimas. Šie du epizodai net vienas kitą papildo, o jiems, paimtiems atskirai, trūksta aiškumo.

DIEVO SAULIAUS JAUČIAI

Odisejas savo kelionėse į tėvynę buvo susitikęs ir su pomirtinio pasaulio sritimis. Jis ten turėjo pasikalbėjimų su įvairiais jam žinomais mirusiais asmenimis, tarp jų ir su savo motina. Jo bendrakeleiviai buvo net to pasaulio pagrobti, bet jam pasisekė juos iš ten išvaduoti. Pomirtinio pasaulio jam palanki valdovė jį perspėjo saugotis salos, kurioje ganosi dievo Sauliaus jaučiai ir avys. Odisejas išreikalavo su priesaika pasižadėjimo iš savo jūrininkų, kad jie tų jaučių neliestų. Pradžioje jūrininkai priesaikos laikėsi. Dar pakartojęs perspėjimą neliesti jaučių, Odisejas rado užuovėją kalnuose ir ten meldėsi į Olimpo dievus. Tačiau po kiek laiko užmigo.

Jūrininkai, suvalgę maisto atsargas, kurias turėjo laivuose, pradėjo stokoti maisto. Tada jų pirmininkas puikia kalba savo draugams įrodė, kad blogiausia žmogaus mirtis yra iš bado. Jis paskatino pasinaudoti dievo Sauliaus jaučiais ir pasisotinti jų mėsa. Kalbėtojas suprato, kad jie negerai

darys, tačiau jis žadėjo už tai permaldauti dievus, kai jie grįš į savo tėvynę. Dievą Saulių jie permaldaus labai gausiu aukojimu.

Sauliaus jaučius jie pjovė taip pat į prastu aukojimo ir pokyliavimo būdu. Kai pokylis jau ėjo prie pabaigos, Odisejas pabudo ir sugrįžęs išsigando, kai pamatė, kas atsitiko. Vaizdas buvo gąsdinantis — nulupta jaučių oda kaip žalčiai šliaužiojo žeme. Odisejas tarė: "Mano draugai nusidėjo prieš dievą". Dievų parnasas labai smarkiai reagavo į šį Odisejo draugų pasielgimą. Buvo paskirtos naujos bausmės šiems keleiviams. Kai aprimus jūrai Odisejas su draugais vėl sėdo į laivus, specialiai dievų siūsta audra sunaikino laivus ir jūrininkus.

Odisejas, vos gyvas išlikęs, bangų nešiojamas, ant plausto pasiekė krantą ir įsikibo uoloje augančios alyvos šaką. Ten jis ilgai kabojo, nesiekdamas kojomis, kur atsiremti. Audrai aptilus, pamatė jūroje rąstų. Juos apžergęs, pradėjo rankomis irtis ir taip jis buvo bangų nuneštas į deivės Kalypsės salą.

Tai yra klasikinės literatūros pavyzdys, kaip neatsakingas religinis vadovas pasiūlo visuomenei, patekusiai į sunkią padėtį, nusikreipti nuo pagrindinio vadovo ir kaip dėl to visuomenė yra sunaikinama.

MOZĖS ATVEJIS

Panaši situacija yra ir Mozės atveju, kai, jam nuėjus į kalną, jo iš Egipto išvesta visuomenė suruošė neteisėtą aukojimą. Išėjimo knygos 32 skyriuje skaitome, kaip Mozė buvo Dievo pakviestas į kalną ir ten išbuvo 40 dienų ir naktų. Jo išvesta visuomenė prašė kunigo Aaroną, kad jis jiems padarytų dievų, nes jie nežino, kas su Moze atsitiko. Aaronas jų prašymui nusileido ir liepė sunėsti žiedus bei auskarus ir, juos sulydinęs, išgraviravo veršį. Buvo pastatytas altorius. Kadangi ateinanti diena turėjo būti Viešpaties diena, tai buvo susitarta švęsti. Dievas pats perspėjo Mozę, kad jo žmonės yra atsitraukę nuo jo ir kad jis juos sunaikins. Mozei pažadėjo, kad pažadinsiąs kitą tautą. Tačiau Mozė ėmė maldauti Dievą,

kad jis to nedarytų ir nusikaltusių pasigailėtų. Dievas nusileido.

Tačiau ir Mozės pyktis prieš savo žmones buvo labai didelis. Kai jis, grįždamas nuo kalno, išgirdo ir pamatė šūkaujančius ir švenčiančius savo žmones, jis sudaužė gautas iš Dievo įstatymų plokštes. Grįžęs jis sunaikino auksinį veršį. Aaronui Mozė smarkiai priekaištavo: "Ką tie žmonės tau padarė, kad tu jiems užtraukei tokią sunkią nuodėmę?"

Į šį pasakojimą, kaip Šv. Rašto tyrinėtojai sako, vėliau buvo įjungta iš kitų įvykių kilusių aplinkybių, tačiau pats pasakojimo branduolys dėl to nėra pasikeitęs.

Mozė žmonėms pažadėjo vėl eiti pas Dievą, žadėdamas už juos atgailoti ir jį permaldauti. Mozė Dievui kalbėjo, kad, jeigu jis nenori jiems atleisti, tegul jis atmeta jį patį, o ne žmones. Dievas jiems atleido dėl Mozės tarpininkavimo.

Taigi ir Mozės atveju yra konfliktas tarp religinio tautos vado ir jo visuomenės. Abu atvejai turi net tą pačią pasakojimo struktūrą: visuomenė ko nors stokoja, nesant joje jos vadovo. Abi visuomenės imasi neteisėto aukojimo. Tik izraelitų atveju visuomenė buvo išgelbėta jos religinio vadovo, už ją įsipareigojančio, o Oidsejui esant mieguistoje padėtyje, nors ir suprantant visuomenės nusikaltimą, jis buvo išgelbėtas, o visuomenė sunaikinta.

ATSITIKTINIO RELIGINIO VADO GALVOSENA

Išėjimo knygoje nėra aprašyta vidinė Aarono galvosena, kodėl jis taip lengvai atsitraukė nuo savo brolio Mozės misijos, kurios jis pats anksčiau buvo uolus bendradarbis. Tačiau iš pačios situacijos aišku, kad tiek izraelitams dykumoje, tiek Odisėjo bendrakeiviams pasunkėjusi būklė buvo priežastis atsimesti nuo pagrindinio vadovo vadovavimo.

Sukilimo vadas Eurilochas šitaip kalbėjo: "Vyrai, nelaimių prispausti, klausykite, ką jums pasakysiu. Gyvam žmogui juk baidosi visada ir visokia pražūtis, tik aš manau, kad iš bado mirti turbūt yra sunkiausia. Tad, vyrai, pasiimkite Helijaus jaučius ge-

Iguassu kriokliai.

riausius, auką iš jų mes sudėkim aukšto Olimpo valdovams. Grįžę Itakėn, brangion mūsų žemėn, netrukus šventyklą Helijui puikią įkursim ir daug dovanų paaukosim. Jeigu gi dievas, užpykęs už savo aštriarius jaučius, laivą prapuldyt norėtų, ir kiti dievai jam tai leis, tai tuomet aš bevelyčiau, jūron įkrikęs, iš karto žūti staiga, negu nuo bado čia, saloje, stipti palengva".

Vargiai galima pasakyti geriau paruoštą kalbą, skatinant žmones neklausyti anksčiau vadovavimo. Tačiau toje kalboje yra ir galvosenos silpna vieta. Ši kalba yra pradama nuo esamos sunkios ekonominės

padėties ir tam tikros nežinios apie vyriausio vadovo likimą. Šis kalbėtojas, iš išorės žiūrint, nėra bedievis. Jis žada dievui atsilyginti už nepaklusnumą. Šitoks religingumas paprastai nori atsilyginti dievams už nusikaltimą permaldavimo aukomis. Apskritai čia yra gera išraiška tokio religingumo, kuris yra atsiribojęs nuo tiesos ir nuo teisingos pagarbos dievams, manant, kad juos galima apgauti, o paskui permaldauti. Pagal šią galvoseną dievybė nėra vertybė savyje. Greičiau ji yra tik varžanti jėga, kurią galima papirkti pataikavimu. Negana to, kalbėtojas nėra tikras, kad dievybė bus perkalbama. Tuo atveju jis renkasi savižudybės kelią — paskęsti jūroje.

Tokios išsamios įžvalgos į Aaroną galvoseną negalima padaryti. Be abejo, jo galvosena turėjo būti ne mažiau tragiška. Juk jis buvo Mozės kalbėtojas, kai jis kovojo už teisę žydams išeiti iš Egipto. Nepaisant šio nusikaltimo, jis ir toliau buvo laikomas izraelitų kunigu (plg. Išėjimo 28,1-5). Tačiau, kaip pastebi Rita J. Burns, Išėjimo knygos analizuotoja, "šio pasakojimo dėka daugelis pamaldžių izraelitų buvo gundomi paneigti Aaronui šį pranašų vaidmenį Izraelio kunigystėje. Ir iš tikrųjų viena žydų tradicijos grupė buvo nepatenkinta kunigais, kilusiais iš Aaronų, ir pasinaudojo proga įterpti į Kunigų knygą mintį, kad kunigystė yra kilusi iš Levio giminės", o ne iš Aaronų, nors iš tikrųjų ir Aaronas buvo kilęs iš Levio giminės.

Kas bebūtų su Aaronu kunigyste, tačiau Izraelyje jo likimas nebuvo toks žiaurus kaip Eurilochų, kurio tragiškas žuvimas yra pavaizduotas Odisėjoje. Galimas dalykas, kad permaldaujanti Mozės veikla, kuri išmėlė palaimą visiems izraelitams, yra turėjusi savo palaimingas pasekmes ir Aaronui.

KUR GLŪDI ATSITIKTINIO RELIGINIO VADO KLAIDA?

Stebint abu neklusnumo atvejus religiniam vadovui (Odisėjui ir Mozei), nesunku išskaityti, kuo skiriasi vyriausias religinis vadovas nuo atsitiktinio. Atsitiktinis vadovas kyla iš sunkios visuomeninės situ-

acijos. Ta visuomeninė situacija jo religinį vadovumą išimtinio būdu apsprendžia. Tiek Odisėjo draugų maisto trūkumas, tiek Mozės tautiečių kelionės nuovargis ir susilpnėjusi visos kelionės prasmės samprata sudaro progą atsirasti egzistencialiam sprendimui, patenkinančiam visuomenės neviltį.

Negalima sakyti, kad šis vadovavimas nebūtų žmogiškas. Tačiau jam trūksta to, dėl ko jį būtų galima pavadinti religiniu. Jam trūksta aiškaus tikslo pažinimo ir atsakomybės už visuomenės tikslo pasiekimą. Tiesa, Eurilochas neatsisako grįžti Itakėn, tačiau ir beviltiškas likimas jam yra galvoje. Jis numato galimybę žūti ir, nepaisant to, veikia. Aaronas dvasinio vaizdo išryškavimo neturime, tačiau ir jo atveju galima matyti visuomenės atsisakymą to vadovavimo, kurio dėka tiek jis pats, tiek Mozė išvedė izraelitus iš Egipto.

Yra dar viena proga atsirasti nepilnam religiniam vadovavimui, kurį liudija tiek Odisėjo, tiek Mozės atvejai. Tai yra faktiškas nebuvimas visuomenėje pagrindinio vadovo. Nei Mozės, nei Odisėjo visuomenėje nebuvo tada, kai buvo padarytas klaidingas sprendimas. Odisėjas buvo atsidėjęs individualiai maldai kalne, o paskui užmigęs. Mozė buvo Dievo iškviestas į kalną intymiam bendravimui su juo. Žiūrint grynai į šiuos du vadus, kaip individus, galima suprasti, kad jie, be abejo, jautė reikalingą atsitraukti nuo visuomenės ir atsidėti intymiai kontempliacijai. Dėl to galima juos pateisinti. Tačiau tos jų būsenos negalima vadinti religiniu visuomenės vadovavimu. Religinis vadovavimas nėra tai, kas intymiai kontempliacija.

Ne be prasmės yra tai, kad pats Dievas atkreipė Mozės dėmesį į tai, kad jo vadovaujamoje visuomenėje jau yra netvarka. Deja, Odisėjas nebuvo perspėtas. Jis buvo užmigęs. Išvada, kurią būtų galima pasidaryti iš šių faktų, galėtų būti visuomeninio vadovavimo pobūdžio. Kitaip sakant, religiniam visuomenės vadovavimui jos vado kontempliacijos neužtenka. Reikia pastebėti, kad nuo naujųjų amžių pradžios dvasinis gyvenimas labiau pakrypo į visuomenės

religinį mąstymą ir mažiau į konkretų vadovimą visuomenei.

KĄ DARO PAGRINDINIS RELIGINIS VADAS VISUOMENINĖS KRIZĖS ATVEJU?

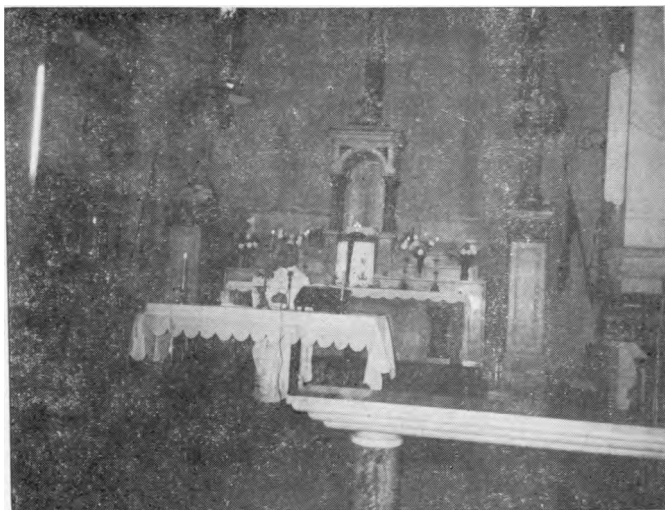
Abu mūsų studijuojami atvejai liudija panašią vyriausio religinio vado veiklą, kai jų visuomenės nusikreipia nuo jų vadovavimo. Jie abu ieško pagalbos pas Dievą, jie meldžiasi.

Odisėjas, pamatęs bedievybę, kreipiasi į Zeusą: "Zeuse, mūsų tėve, ir jūs laimingieji dievai amžinieji. Prapulčiai mano užleidot ant manęs saldųjį miegą. Mano draugai, pasilikę vieni, nusidėjo prieš Dievą".

Kaip galima pastebėti, Odisėjas turi teisingą Dievo sampratą ir jo santykį su žmonija, nes jį vadina žmonių tėvu. Tai yra ta pati Dievo samprata, kaip Senajame Testamente. Tačiau jo malda liudija ir tam tikrą Dievo sampratos susilpnėjimą. Jis šalia Tėvo kreipiasi ir į kitus dievus. Tačiau jo malda liudija tokią Dievo sampratą, kurioje Dievas yra atsakingas už žmonių veiksmus. Jis kaltina Dievą už tai, kad jis yra užleidęs jam miegą. Šioje Odisėjo maldoje galima išvelgti pėdsaką vėliau graikų visuomenėje išsivysčiusios nepermaldaujamo likimo sampratos. Tada Dievas yra suprantamas kaip vienintelis veikėjas. Tad turint tokią Dievo sampratą, nėra vietos kalbėti apie žmogaus veiksmų laisvę.

Odisėjo malda nebuvo išklaudyta, nes pačioje jos sampratoje nėra pagalbos prašymo, o tik priekaištas. Kitokia yra Mozės malda. Jis nekaltina Dievo už tai, kas įvyko. Jis net yra pasiryžęs prisiimti kaltę už jo visuomenės nusikaltimą, pats nebūdamas kaltas. Mozė pasilieka solidarus su savo nusikaltusia visuomene. Kai jam siūloma būti geresnės tautos vadu, jis nuo tokio pasiūlymo atsisako. Mozė šiuo atveju pasirodo kaip labai aukšto lygio savo visuomenės vadas, kuris jos neišduoda net jos nusikaltimo atveju. Nesunkiai šia proga mūsų mintys gali kilti ligi tos laikysenos, kuria buvo persiėmęs Jėzus Kristus, apsiimdamas mirti už kaltuosius.

Tačiau Mozės maldoje pasirodo dar ir

Kun. J. Vaišnys laiko mišias Buenos Aires lietuvių parapijos bažnyčioje.

kitas bruožas, kuris yra vertas dėmesio. Mozė drįsta Dievui iškelti teisinį pagrindą, dėl kurio Dievas yra prašomas atleisti nusikaltusiai visuomenei. Mozė Dievui primena, kad jo liepimu tauta buvo išvesta iš Egipto, ir jeigu jis ją dabar sunaikintų, tai egiptiečiai galėtų jį apkaltinti, kad jis juos išvedė apgaulingai — kad juos sunaikintų. Taip pat Mozė primena Dievui jo pažadą, duotą Abraomui ir jo vaikams, kad iš jų jis padarys didelę tautą. Ir Viešpats davėsi permaldaujamas, kaip skaitome Išėjimo knygoje (32,14).

Ką galima manyti apie šitokią Dievui maldos pobūdį? Įvairios mintys mums gali ateiti šia proga. Galbūt būtų naudingiausia sustoti prie šios maldos teisinio pobūdžio. Ir tai verta padaryti mūsų laikais, nes mes dažnai išgyvename tokiais apraiškas visuomeniniame gyvenime, kada teisinė vertybė ir teisinė sąmonė yra pažeidžiamos. Bet jeigu mes turime reikalą su laisvais ir atsakingais žmonėmis, teisinis galvojimas yra labai reikalinga visuomeninė vertybė. Ir šiuo Izraelio tautos, galima sakyti, gimimo atveju susitinkame su labai vertinga teisine galvosena. Jei Dievas laikosi savo sutarties, duotos visuomenei, jis laikosi jos net tada, kai visuomenė tos sutarties yra nesilaikiusi.

“LAIŠKŲ LIETUVIAMS” KELIONĖ Į PIETŲ AMERIKĄ (III)

STASĖ VAIŠVILIENĖ

Š.m. balandžio 28 d. išskridę iš Čikagos, 29 d. po pietų, su trumpu sustojimu Rio de Janeiro aerouoste, nusileidome Argentinos sostinėje Buenos Aires. Aerouostas gana toli nuo miesto, tad pakelėje matėme salas, įlankas. Čia dabar buvo ruduo, tad kai kurie medžiai jau parudavę, bet buvo matyti ir žydinčių medžių bei gėlių. Įdomūs spygliuočiai su į viršų užriestomis šakomis. Buvo matyti ir palmių.

Mus apgyvendino Plaza Hotel, miesto centre. Sako, kad tai geriausias Buenos Aires viešbutis, jame apsistoja ir kitų šalių diplomatai. Įėjimas atrodo labai iškilmingai. Lovų užvalkalai ir paklodės ploniausio lino su viešbučio monogramomis. Lovas pakloja iš ryto, o vakare atidengia ir dar ant pagalvės padeda šokoladinę širdukę su saldžių sapnų linkėjimu.

Siek tiek apsitvarkę, vakareėjome į čia pat viešbutyje esančią odos ir kailių krautuvę, kur vaišėmis buvo bandoma suminkštinti širdis ir atidaryti pinigines. Argentina yra žinoma savo odos ir vilnos dirbiniais, kurie yra žymiai pigesni negu Amerikoje. Krautuvės pilnos puikių kašmiro megztukų, suknelių. Daugelis susigundė ne tik dėl kainos, bet ir dėl reikalo turėti ką nors šiltesnio. Čia vakarai gana vėsūs, ir daugumas moterų apsiavusios kailio puspalciais, apsiavusios odiniais botaus gal daugiau dėl mados negu reikalo.

Ateinanti diena buvo apsiniaukusi. Važiuojam autobusu į miestelį San Antonio de Areco, kur turėsime "Fiesta gaucha". Tai ūkis — turistinė vieta, kur yra mažas muziejus su senais gauchos naudotais įrankiais, ginklais, kasdienos reikmenimis. Taip pat yra bažnyčia, vežimų muziejus, senovės virtuvės replika, gyvuliai, paukščiai.

Prie įėjimo mus pasitiko jaunas, gražus, gauchos kostiumu apsiavęs vyras. Viduje mus pasitiko jauni vaikai su karštais pyragaičiais. Prie baro gėrimai ir kitokie užkandžiai. Čia pat jų išdirbinių krautuvė, kur

galima pirkti įvairių suvenyrų. Po užkandžių sėdom prie stalų, kur buvo įvairių rūšių salotų, mėsos, dešrelių ir, žinoma, ant atviros ugnies kepta jautiena. Po vaišių — jų tautiniai šokiai, dainos, įjungiant ir mus. Žinoma, neapsiėjo be pasirodymų arkliais. Dalyvaujant šioje "Fiesta gaucha", pro akis prabėgo Argentinos "estancieros" gyvenimas ir užsiėmimai.

Vakare išsirušėm į Casa Blanca naktinį klubą pamatyti Argentinos šokių, dainų ir muzikos. Buvo įdomu matyti skirtingas poras šokant tango, jų išgyvenimą į šokį ir profesionalumą. Grupės šoko ir dainavo liaudies dainas. Labai gražiai pasirodė čilėnų grupė, kurių dūdelių muzika nuskambėjo panašiai kaip lietuviškos birbynės.

LANKOME BUENOS AIRES LIETUVIUS

Sekmadienio rytą išvažiuojame į Švenč. Mergelės Aušros Vartų bažnyčią, marijonų pastatytą 1939 metais. Dabartinis jos klebonas yra kun. A. Steigvila, M.I.C Sv. mišias laikė kun. J. Vaišnys, o skaitymus atliko K. Kubilienė. Dabar mūsų bažnyčiose neįprastas dalykas, išskiriant Lietuvą, matyti kunigą sakant pamokslą iš sakyklos. Kun. Vaišnys gražiai palygino mus visus su vynmedžio šakelėmis, kur nuo kiekvienos priklauso ir kitų šakų, ir viso medžio gerovė. Mišiose be mūsų dalyvavo ir keltas vietinių lietuvių. Viena senutė klausia kitą: "Kaip jis kalba?" Atsakymas: "Čia lietuviai — jis kalba lietuviškai". Kun. A. Steigvila aiškino, kad daugiau lietuvių dalyvauja vėlyvesnėse nelietuviškose mišiose. Daugumas lietuvių yra sukūrę mišrias šeimas.

Prie bažnyčios pastatyta klebonija ir didelė mokykla, kurioje dėstoma ispanų kalba. Taip pat prie klebonijos įrengtas mažas muziejus su tautodailės ir spaudos rinkiniais.

Sekantis sustojimas buvo Lietuvių Susivienijimo Argentinoje pastate. Atrodo,

kad šis pastatas yra plačiai naudojamas visų, kurie yra lietuviai ir kurie nori palai-kyti ryšius su lietuviais. Dabartinis pirmi-ninkas yra jaunas energingas lietuvis Sta-lioraitis. Kieme įrengtas plaukymo basei-aas ir žaidimų aikštės.

Po pietų restorane važiuojame į senelių namus, kurie yra pastatyti bendromis lietu-vių jėgomis. Dabar yra įrengta dvylika bu-telių, bet sklypas didelis, tad, reikalui esant, bus galima daugiau pristatyti. Buteliai susi-deda iš vieno didesnio kambario ir vonios. Čia pat lova, virtuvėlė ir stalas su kėdėm. Maistą kiekvienas sau perkasi ir gaminasi.

Į čia persikrausiantieji šiek tiek įmoka ir gali gyventi iki mirties, bet neturi teisės parduoti ar perleisti kitam. Aplinkui auga medžiai, prisodinta gėlių. Bendriems suėj-i-mams yra salė, kuriai užbaigti dar trūksta lėšų. Bandėme savo aukomis palengvinti jų nelengvą padėtį. Senatvės pensija mokama, sulaukus 70 metų. Toji pensija labai maža. Sakėme, kad pakalbinsime Balfą, jiems pa-dėti. Žmonės galėtų per Balfą ar kitais ke-liais jiems nusiųsti nereikalingų ar šiek tiek vartotų drabužių.

Lietuvių centras buvo paskutinė mūsų šiandien lankoma vieta. Pastatas iš lauko atrodo gana įspūdingai. Yra pakankamai vietos žaisti jaunimui ir gardžiuotis "assa-da" vyresniesiems. Salė dviejų aukštų. Vir-šuje jaunimas praktikavosi — ruošėsi Šo-kių šventei Hamiltone. Apatinėje salėje yra bufetas. Čia mums buvo paruoštos vaisės, žmonės labai šiltai ir nuoširdžiai mus pri-ėmė. Sutikome būrį vidurinėsios kartos žmonių, kurie kalbėjo lietuviškai. Su jauni-mu susikalbėti sunkiau, bet tie, kurie lankė Vasario 16-osios gimnaziją, kalbėjo neblo-gai.

Lietuvių centras pastatytas 1926 m. Jis gražiai atstovauja Argentinos lietuviams. Juo naudojasi keturių kartų lietuviai.

Argentinoje leidžiami du lietuvių laik-raščiai: "Laikas" ir "Argentinos lietuvių balsas".

Pirmadienį važinėjom ir vaikščiojom po miestą. Mieste tarp gražių pastatų yra apie 200 įvairaus dydžio ir įvairių temų pamink-

lai. Iš namų stiliaus visuomet galima žinoti, kas juose gyvena: anglai, prancūzai ir t.t. Važiuojant per neturtingųjų rajonus, nie-kur neteko matyti užkabinėtais langais ap-degusių namų, griūvančių laužų ir tiek ap-daužytų automobilių, kaip Čikagoje.

Kitą dieną plaukėme laivu į Tigre salą, kuri yra viena iš šimtų salelių, apsuptų upių tarpais ir kanalais. Plaukiant upe, matyti gražūs vaizdai, įdomūs namai, kuriuose kartais žmonės gyvena ištisus metus ir lai-veliais plaukia į darbus mieste. Kai kurios salos ir pastatai skirti tik vasarotojams ir turistams. Daugelis namų, esančių prie van-dens, pastatyti ant stulpų, nes upė po dide-lių lietu patvinsta. Tiger sala skirta tik tu-ristams, čia nieko daugiau nėra tik "Gato Blanco" restoranas, kuriame vaišinomės vi-sokiais skanumynais.

Grįžę sužinojome, kad čia pat, Buenos Aires, yra apsistojusi menininkų grupė iš Lietuvos, ir šį vakarą jie mums duos kon-certą viešbutyje. Buvo tikrai gražu Pietų Amerikos kontinente klausytis keturių me-nininkų iš Lietuvos. Tai buvo: birbyninin-kas A. Smolskis, operos dainininkė I. Mil-kevičiūtė, akordeonistas S. Liupkevičius ir kanklininkė L. Neikelenė. Juos lydėjo "Tė-viškės" draugijos pirmininkas V. Sakalaus-kas.

Sekančią dieną išskridome į Iguassu krioklius.

KRIOKLIAI

Prieš Kolumbui atrandant Ameriką, tą plotą, kur Iguassu upė įteka į Parana upę, valdė Caingang genties valdovas Igobi. Abi upės tekėjo ramiai ir savo vandeniu maitino plotą, kur susitinka Argentina, Brazilija ir Paragvajus. Igobi valdovas tu-rėjo gražiai naujus sūnų Taroba, kurio nuolatinė draugė buvo princesė Naipi, pa-švęsta garbinti dievą Mboi. Vieną gražų rytą abu jaunuoliai vaikščiojo upių pakran-tėmis, džiaugdamiesi gėlėmis ir peteliškė-mis. Taroba laikė Naipi už rankos ir nuo-lat aiškino, ką jis mato, nes Naipi buvo akla. Jis buvo liūdnas, kad Naipi negalėjo matyti gamtos grožio, apie kurį jis jai pa-

Didžiausias Iguassu krioklys — „Velnio gerklė“.

sakojo. Besidžiaugdami gamtos grožybėmis, jie priėjo vietą, kur Iguassu upė įteka į Paraną. Grožis jį apstulbino, jam trūko žodžių apsaityti, ką jis mato. Susierzinusį Naipi kreipėsi į dievus, sakydama kad ji galinti užuosti kvepiančias gėles, jaučianti drugelių plazdėjimą, girdinti vandens ošimą, bet kodėl negalinti matyti to grožio!? Taroba ramiai klausėsi jos skundo. Pabučiaavęs jos pirštus, pasodino ją, o pats nuėjo prie upės pakraščio, kur vanduo krito žemyn. Jis tyliai meldėsi, o paskui pradėjo garsiai šaukti, prašydamas Mboi sugrąžinti jai regėjimą, kad ji galėtų matyti tą jo su-

tvertą grožį. Jo šauksmas buvo toks galingas, kad ir gyvuliai nutilo, ir saulė pasislėpė. Staiga keistas triukšmas pradėjo kilti iš žemės, kuri svyravo į visas puses. Taroba išsigando, jis negalėjo pajudėti ir pasidarė granito dalis. Po kelių minučių viskam apsimus, atsirado didžiulis krateris ten, kur buvo upė. Saulei pasirodžius, vanduo šoko per naujai susidariusias uolas, į buvusį upės dugną ir toliau tekėjo nauja vaga. Tuo pačiu metu atsitiko kitas stebuklas — Naipi praregėjo! Ji buvo pirmoji, pamačiusi Iguassu krioklius, bet jos šauksmas savo mylimo Taroba, anot Caigangue genties žmonių, pilnam mėnesiui pasirodžius, ir šiandien skamba krioklių užesyje.

Pirmasis baltas žmogus, pamatęs Iguassu stebuklus, buvo ispanas Cabeza de Vaca 1525 metais. Jis buvo iš kilnios šeimos, bet neturtingas, jo tikslas buvo lankyti dar baltųjų nelankytas upes ir ežerus. Istorija nieko nesako, kaip jis atsirado prie Iguassu krioklių, bet aprašo jo keliones po Šiaurės Ameriką. Jis plaukė Mississipi upe, aplankė didžiuosius ežerus, Great Salt Lake dykumą, Colorado upę ir kitas žymias Šiaurės Amerikos vietas. Po dvylikos metų grįžo į Ispaniją, bet nebuvo mielai sutiktas, nes neparvežė aukso, sidabro.

Iguassu kriokliai yra 190 metrų virš jūros lygio. Didžiausias jų yra „Devil's Throat“, krentas 311 pėdų žemyn. Po didelių lietu krioklių skaičius siekia 260, o sausėsių laikotarpiu — 160. Kriokliai yra Argentinos ir Brazilijos nacionaliniuose parkuose. Parana upės ilgis — 497 mylios, krioklių ilgis — 2,2 mylios. Per metus čia iškrenta 71 colis vandens.

Iš aerouosto mus nuvežė autobusu į Brazilijos pusę, kur sustojom gražiamie viešbutyje prie pat krioklių. Tą pačią dieną apėjome čia esančius krioklius. Sekantį rytą, dar pasidžiaugę kriokliais, išvažiavome į Argentinos pusę, kur kriokliai sudaro dar didingesnį vaizdą. Ėjome gana toli upės pakraščiu, kur matėme vis naujus krioklius, pakraščiais augančias orchidėjas ir kitus drėgmę mėgstančius augalus. Paskui ėjome toli tiltu iki „Velnio gerklės“ krioklio.

Tebūnie Tavo valia

(Suaugusiųjų konkurse IV premiją laimėjęs straipsnis)

Dalia Staniškienė

"Mokytojau, mes, kiaurą naktį vargę, nieko nesugavome, bet dėl Tavo žodžio užmesiu tinklus". Tai padarę, jie užgriebė didelę daugybę žuvų, kad net tinklai pradėjo trūkinėti" (Lk 5,5).

"Viešpatie, ir šiandien Tavo rankoj,
Tartum paukščiai žydinčiais sparnais,
Mūsų naktį šviesios viltys lanko,
Kad širdis nemirtų po kalnais. . ."

B. Brazdžionis

Maldos pagrindas yra visiškai pasitikėjimas Dievu. Pal. Jurgis Matulaitis savo užrašuose rašė: "Ar ne ramesnis esi žmogus, ar ne drąsiau žiūri į ateitį, kai visiškai su gyvu tikėjimu esi Dievo Apvaizdai atsida- vęs?.. Juk nė plaukas nenukrinta nuo mūsų galvos, nė mažiausias paukštelis nepragaišta be Dievo žinios. Tad drąsiai eikime į tikslą, tvirtai tikėdami, kad Dievo Apvaizdos ranka mus veda ir neša".

Nebūdama nei poetė, nei rašytoja, kriklių grožį noriu išreikšti kitų žodžiais, paimtais iš parkų išleistos knygos: "Matyti kriklius — tai sapnuoti atviromis akimis, duoti sparnus vaizduotei ir giliausiems jausmams, šokti nesustojant šviesos sukuriuose, sekti vandens srovę, krentančią į magiškas vaivorykštės putas, imituojančias šampano burbulus... Viskas taip primityvu, impulsyvu, vedančiu į atsinaujinimą... Gamta savo jėga ir paslaptimis absorbuoja jūsų mintis, gražindama svajones".

Kaip tai pritaikyti šeimoje? Kaip Jam pavesti visus rūpesčius, vargus, bėdas ir nepasisekimus? Pirmiausia reikia padaryti Kristų savo šeimos centru ir spręsti visus klausimus bei problemas Jo mokslo šviesoje.

Bet kaip sunku visiškai pasivesti Jo valiai! Neseniai turėjau tokį pergyvenimą. Buvo graži, saulėta žiemos diena. Nuvežiau savo automobilį nuplauti į automatą. Ne kartą čia buvau, bet šį kartą buvo kažkas kitaip. Kai tarnautojas paprašė pereiti į neutralų bėgį, ir automobilis pradėjo slysti pirmyn, staiga pajutau visišką bejėgiškumą. Įvažiavus į pastatą, kai dideli automatiški šepėčiai, tartum gigantiškos geležinės rankos, ėmė mojuoti virš manęs, ir bėgantys muiluotas vanduo nebeleido nieko matyti, pajutau paniką! Visokios mintys apniko: kas būtų, jei šitaip ir likčiau sėdėti bei žiūrėti į besišvaistančias geležines rankas?! O jei skiltų lango stiklas ir ta muiluoto vandens srovė užpiltų mane? Arba sugestų plovimo mašina, ir negalėčiau iš čia išeiti, ir jei pritrūktų oro?.. Panika didėjo, bet staiga iš kažkur šovė mintis: juk Dievas nori, kad šitaip pasivestume Jo valiai, kai meldžiamės, kai sprendžiam problemas, kai ieškom atsakymų į klausimus, kuriems nėra žmogiškų atsakymų... Jis nori, kad tada įdėtume save į "neutralų bėgį" ir, padarius visa, kas žmogiškai įmanoma, perleistume vairą Jam. Ir tikėtume, kad Jis žino mūsų problemas, kad jas paėmė ir sprendžia. Ir vėl nerami mintis: bet kaip aš galiu tikėti, kad Jis tikrai mano problemas perėmė, kai aš dar vis jas turiu, kai mano maldos neatrodo išklaustytos, kai niekas nepasikeitė?.. Ir į šį klausimą iš kažkur atplaukė labai aiškus atsakymas: "Viskas Mano laiku ir Mano būdu... Tu žinai, kad problemas atidavei Man, kai širdyje jauti ramybę ir džiaugsmą. . ."

Staiga pamačiau saulę ir dangaus mėlynę. Iš automato buvau išlindęs. Langai švarūs, blizga. Viešpatie, koks geras jausmas užliejo: galiu eiti, daryti, ką noriu, važiuoti, kur noriu! Stipriai rankomis suspaudžiau vairą ir paspaudžiau pedalą. Buvo gera ži-

Iguassu kriokliai.

noti, kad aš laikau vairą, bet Jis vairuoja ir veža — ir mane, ir mano šeimą...

Būna atvejų mūsų gyvenime, kai labai aiškiai pamatom ir pajuntam, kad esame Dievo rankoje, kad patys nieko negalim, bet kad Jis veda ir saugo.

Prisimenu, bėgant iš Lietuvos, dar karui nesibaigus, buvome apsistoję kažkur Austrijos kalnuose, mažam kaimely. Vieną gražią saulėtą dieną mamytė mane ir mažą broliuką išsivedė pavaikščioti po kalnelius. Mes bėgiojom ir skynėm žibutes, kurių buvo pilnos atslaitės. Toli apačioje buvo matyti traukinių stotelė. Visi trys stebėjom, kaip pamažu stotelėn riedėjo traukinys. Nudžiugom, nes tuo traukiniu iš kito kaimo turėjo su maistu grįžti mūsų senelis. Staiga iš gryo dangaus, be jokio perspėjimo, išniro lėktuvas ir paleido bombas. Siaubo ap-

imti matėm, kaip traukinys ir stotelė paskendo liepsnose. .. Senelis! .. Tik daug vėliau sužinojome, kad jis į tą traukinį nespėjo ir grįžo kitu. Ir mamytė, ir mes išgyvenome bėjėgiškumo ir baimės momentą. Tada buvau vaikas ir to įvykio prasmės negalėjau suprasti. Vėliau daug kartų apie tai galvojau. Šiandien žinau, kad senelis tada buvo Dievo globoje, kad mirties tą dieną išvengė ne koku nors sutapimu, bet todėl, kad tai buvo Dievo planas, kad jis dar nebuvo gyvenime savo misijos baigęs. Senelis dar ilgai gyveno ir mirė, būdamas 93 metų amžiaus. Jo meilę pajutom ne tik mes, bet ir jo anūakai bei proanūkiai.

Ne, senelio išsigelbėjimas tada nebuvo atsitiktinumas. Ir mūsų didysis pavyzdys, kaip atsiduoti Dievui, palaimintasis Jurgis Matulaitis į atsitiktinumus gyvenime netikėjo. Seselės O. Mikailaitės knygoje apie jį

rašoma: "Kritiškais gyvenimo momentais jis tikėjimo akimis įžiūrėjo ne palankius atsitiktinumus, o rūpestingai jį vedančią Dievo Apvaizdos ranką". Jis dažnai kartodavęs šią maldą: "Bučiuoju Tavo Apvaizdos ranką; visiškai atsiduodu Tau, Viešpatie, mane vesti..." To visiško pasitikėjimo dėka ta Apvaizdos ranka jį vedė per gyvenimą iki dangaus vartų, o mums suteikė naują užtaręją pas Aukščiausiąjį.

Kai prieš kiek metų gulėjau ligoninėje po vėžio operacijos, prisimenu minčių košmarą ir baimę: kas bus, jei vėžys išsiplėtęs? Kas augins mažamečius vaikus, jei mirsiu? Kodėl, Viešpatie, man tai turėjo atsitikti? Prisimenu taip pat ir tą ramybę, kuri užliejo, kai atsukau savo veidą ir širdį į Jį ir tariau, visiškai tuo tikėdama: "Tavo valia, Viešpatie. Jei nori, gyvensiu". Ir Jis leido man gyventi. Bet jau tada, ligoninėje gulėdama, supratau, kad tik Jame yra tikras gyvenimas — nesvarbu, ar čia žemėje, ar ten...

Labai stipriai pajutau savo bejėgiškumą ir Dievo jėgą, kai prieš keletą metų, grįžtant iš apsilankymo Lietuvoje, buvau sulaikyta Maskvos muitinėje. Tas teroras ir baimė bei visiškas bejėgiškumas, kuriuos išgyvenau per keletą valandų tardymo metu, man buvo didžiausia pamoka, koks žmogus yra mažas ir bejėgis kartais būna ir kokia didelė maldos ir Jam pasivedimo galia. Stovėjau ten nei gyva, nei mirusi ir jaučiausi visiškai visų apleista. Tegalėjau tik melstis. Kai pagaliau atsidūriau lėktuve šalia dukros, ir Maskvos bokštai pradėjo tolti, pajutau, kad galiu dar verkti... Bet geriausiai šiandien prisimenu ne tas ašaras ir baimę, o mane bandžiusios raminti dukros žodžius: "Mama, tu valandą kitą išgyvenai baimę, o jie, ten likę, tame gražiam kalėjime turi gyventi bijodami visą savo gyvenimą". Taip, aš buvau bejėgė ir nužmoginta, bet Jis mane vedė ir ves, kol aš pati Jo rankos nepaleisiu.

Šie ir daug kitų pergyvenimų ir per tuos pergyvenimus gautos naujos įžvalgos man daug padėjo, sprendžiant problemas, kovojant su audrom, kurias nuolat kiekvie-

noj šeimoj sutinkam. Žinau, kad be visiško pasivedimo Jo valiai, be maldos nebūčiau ten, kur dabar esu.

Larry Christenson savo knygoje "The Christian Family" rašo, kad šeimoje, norint, kad vaikai tikrai pažintų Dievą ir turėtų su juo artimą asmenišką ryšį, pirmiausia reikalinga tėvų malda. Jokie pamokymai, disciplina, religinės pamokos nėra svarbesni ir neturi didesnės įtakos už tėvų maldą. Savo nuoširdžios maldos jėga ir pavyzdžiu pereiname iš teorijos į realybę. Ne mūsų žodžiai, kad Dievą reikia mylėti, o maldai ir Dievui skirtas laikas parodo vaikui, kad tai, ką sakome, nėra tik tušti žodžiai. Tėvų pavyzdys ir ištesėjimas maldoje yra pati geriausia pamoka vaikams, kaip tikėti ir pasitikėti Dievu. Rezultatų galima greit nematyti, bet tai nereiškia, kad jų nebus ar kad Dievas mūsų maldų negirdi. Jei jo motina būtų nustojus melstis, neturėtume šiandien didžiojo šv. Augustino ir jo žodžių: "Sau mus sutvėrei, Viešpatie, ir mūsų širdis bus nerami tol, kol nepasieks poilsio Tavyje". Kasdien turime prisiminti ir kartoti: "Viskas Jo laiku ir Jo būdu".

Negrąžinsime nutolusio sūnaus ar dukros atgal į Jo Bažnyčią, vesdami juos per prievartą už rankos. Jeigu tai ir pavyktų padaryti, tai nieko nereikš, jei jie patys savo valia neatsuks atgal širdies į Dievą. Jokia pagalba neįmanoma, kol žmogus pats jos neieško ir jai neatsiveria.

Nepakeisime vaikų moralinio gyvenimo, kai jie nuklysta, juos atstumdami, jų atsisakydami, juos pasmerkdami. Juk ir Kristus ėjo, kalbėjo ir draugavo su nusidėjėliais.

Jokios problemos neišspręsime šeimos gyvenime (o tų problemų nuolatos iškyla kiekvienoje šeimoje), jei elgsimės taip, lyg tik mes visus teisingus atsakymus turėtume, o visi kiti klysta ir turi keistis. Galutinė išvada: galime pakeisti tik save pačius. Tada savo pavyzdžiu, savo užsidegimu nejučiomis keisime ir kitus, jei būsime atviri Jam ir Jo malonei, jeigu Juo pasitikėsime.

Vėl cituojame pal. Jurgį Matulaitį:

"Dievas ir Jo garbė tegul būna vidurys viso mano gyvenimo; ašis, apie kurią suktųsi visos mano mintys, jausmai, norai ir darbai". Kokia palaima, kai tai pajuntame savo šeimose! Tada ir sunkiausios valandos būna lengvai pakeliamos.

Vėl grįžkime prie pirmosios šio rašinio minties: maldos pagrindas yra visiškas pasitikėjimas Dievu. Jei tai pavyktų įsisąmoninti, lengviau atsirastų atsakymai ir sprendimai visoms šeimų problemoms; atsirastų naujų jėgų ir su gyvenimo vėtromis kovoti.

"Iš tiesų, iš tiesų sakau jums: ko tik prašysite Tėvą, duos tai jums dėl manęs. Iki šiol jūs nieko neprašėte mano vardu. Prašykite ir gausite, kad jūsų džiaugsmui nieko netrūktų" (Jn 16,23-24).

Šie Kristaus žodžiai turėtų stiprinti pasitikėjimą Dievu. Jeigu Jis su mumis, kas gi prieš mus? Ko gi turime bijoti? Kam kankintis ir jaudintis dėl neaiškaus rytojaus, dėl vaikų, dėl pasaulio?

Tereikia daryti kasdien tai, ką galima ir ką turime daryti, ir, įdėjus savo gyvenimo "mašiną" į neutralų bėgį, leisti Jam traukti.

O palaiminta ramybė, kai pajėgsiu Jam atiduoti savo gyvenimo vairą! ...

Menas pažinta kitą

Žmonės sunkiai suvokia, kad svarbiausias moters, žmonos poreikis yra saugumo poreikis, o fundamentalus vyro poreikis — švelnumas ir meilumas. Saugumo poreikį nereikia suprasti vien tik kaip materialų, nors ir tai labai svarbu. Šeimoje moteris saugi, jeigu jaučia, kad yra mylima, kad ją rūpinamasi, kad ji gali atsiremti į savo vyrą. Dažnai nesąmoningai ji išbando jį, ar jis dar patikimas. Kai moteris prašo ką nors pataisyti namuose, jai svarbiau, kad vyras parodytų, kad jam tai rūpi, t.y. dėmesį. Namai — tai moters asmenybės praplėtimas, jos įtakos sfera, todėl jai svarbu užsitikrinti saugumą: ji jam dar rūpi. Moteris turi girdėti, kad yra mylima, kad ja

žavimasi, kad ji reikalinga. Kitaip ji su-svetimėja, sutrinka, negali atsiskleisti.

Žmona nori jausti, kad ji yra svarbiausia vyro gyvenime. Bet tuo pat metu nori, kad jam sektųsi darbe, kad jis mėgtų savo darbą. Jeigu jis tuos dalykus suderina — jis idealus; jeigu pusiau suderina — jis geras.

Psichoterapeutas C. Osborn savo knygoje "Jūsų sutuoktinio pažinimo menas" teigia, kad gerai santuokai reikia abiem emociškai ir dvasiškai subręsti. Reikia stengtis mokytis bendravimo meno: ne tik kalbėti, bet ir reikšti bei valdyti savo jausmus, ypač pyktį ir nepasitenkinimą. Mūsų pačių nelaimė, kad dėl savo nesėkmių įpratę kaltinti kitus — tėvus, aplinką, santvarką ir t.t. Tai prasidėjo taip seniai — dar rojuje: Dievas paklausė Adomą, kodėl jis suvalgė obuolį. Ieva davė. O Ieva — žaltys taip patarė... Dabar mes sakome: aš nekaltas, mane taip išauklėjo. Mes subręstame tik tada, kai nustojame kaltinti kitus dėl savo nesėkmių ir prisiimame atsakomybę. Tik nesubrėndę asmenys nori visko iš karto. Subrėndę moka laukti ir dėl to kantriai dirbti.

Nustokite vilties pakeisti savo sutuoktinį, vien jį kritikuodami, atakuodami. Nereikia manyti, kad norma yra tai, ką mėgo ar ko nemėgo jūsų tėvai. Jūsų vyras ar žmona nori ar mėgsta kitaip. Užuoť vis kažko reikalavę, sugebėkite paklausti savęs: "Kaip man suvokti, suprasti ir išpildyti jo ar jos troškimus?"

Pasak C. Osborn, yra universali taisyklė: tiesioginiu veiksmu negalima pakeisti nė vieno asmens; aš galiu pakeisti tik save; kada aš keičiuosi, kiti, bendraudami su manimi, taip pat atitinkamai keičiasi.

(Mokslas ir gyvenimas, Nr. 7, p. 40)

■ Lenkijoje teismo sprendimu buvo grąžinti Bažnyčiai visi daiktai, kurie priklausė prieš trejus metus milicijos nužudytam kun. Jerzy Popieluszko. Grąžinta ir sutana, kuria mirties dieną buvo apsi-rėngęs tas kankinys. Nuo dabar šie daiktai priklauso Varšuvos arkivyskupijai.

Nuožmiai nuspręsta žmogžudystė

Abortas yra žmogžudystė. Jai įvykdyti reikia:

1. *Žmogaus*, kuris dar neišvydo šio pasaulio ir kuriam pašykštima meilės, nes jis nepageidaujamas.

2. *Moters*, kuri ryžtasi abortu įvykdyti žmogžudystę.

3. *Vyro, draugės*, o gal ir *tėvų*, kurie "stumteli akmenį į pakalnę".

4. *Dorovinės aplinkos*, kuri morališkai pridengia norinčius abortais rišti socialines problemas.

5. *Istatymo*, kuris abortą-žmogžudystę legalizuoja ir pateisina.

6. *Konsultacijos biuro*, kuriame patariama pagal įstatymus, ir moteris "išlaisvinama" nuo sąžinės priekaištų, jai įkalbant aboliucią teisę pačiai spręsti savo reikalus.

7. *Gydytojo*, kuris atlieka budelio darbą ir už tai ima atlyginimą, pamiršdamas Hipokrato priesaiką.

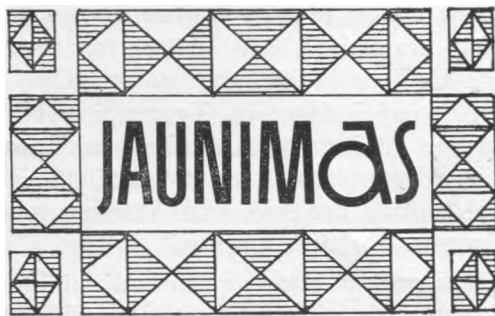
8. *Ligonių kasos*, kuri apmoka tą "žyg-darbi" ir jo pasekmes, nes vien tik už "ačiū" niekas nė piršto nejudina.

9. *Krosnių sudeginimui*, kad neliktų nė pėdsako. Tiems dar negimusiems ir jau nužudytiems kapinėse nėra nė mažiausio kamelio, kad nedrumstų ir nebadytų sąžinės. Ir niekam nė į galvą neateina pasimelsti už nemylėtą negimusį kūdikį ir už tuos, kurie padėjo atsirasti jo gyvybei.

Norint sumenkinti ar sužlugdyti žmones, tereikia jiems tiktai viską, viską leisti!

Iš vokiečių kalbos vertė P. R.

■ Vyskupas P. Baltakis liepos 1 ir 2 d. Toronte įvykusiuose posėdžiuose įsteigė Lietuvių sielovados tarybą. Savo atstovus buvo atsiuntusios 13 organizacijų. Posėdžiuose dalyvavo 110 asmenų iš kelių miestų. Įsteigta 9 komisijos, kurių darbą derins vyskupas su reikalų vedėja sesele Igne, dirbančia vyskupo raštinėje Brooklyne. Sudarytos komisijos: Suaugusių krikščioniškojo vystymosi, Vaikų religinio auklėjimo, Dvasinių pašaukimų ir dia-konų, Parapijų, Susižinojimo, Šv. Rašto, Liturgijos, Ekumeninės veiklos ir Finansų.

Ko reikia, kad lietuvybė išsilai-
kytų; kaip jaunimas gali padėti

(*jaunimo konkurse IV premiją laimėjęs
rašinys*)

Audrė Šlenytė

Į Lietuvą žiemuojančią einu,
Kryžkelėse stovėsiu smūtkeliu,
Milžinkapiuos vidurnaktį varpais skambėsiu,
Kad speiguose po stora miline
Neliautų plakusi Lietuvos širdis.

Balys Sruoga

Dabarties jaunimas yra Lietuvos ateitis. Lietuvių tautai jis yra brangus. Be jauni-mo nėra ateities, yra pavojus išnykti mūsų tautai ir būti užmirštai.

Visais laikais mūsų tauta buvo žinoma kaip laisvę mylinti ir už savo krašto laisvę kovojanti. Dabar Lietuva yra Sovietų są-jungos okupuota, bet tai dar nereiškia, kad kova už Lietuvos nepriklausomybę jau bū-tų pralaimėta. Mes, lietuviai, visada turime likti stiprūs ir nepamiršti savo krašto. Ne-turime pamiršti nė pavergtųjų savo brolių bei sesių, turime išlikti lietuviai, kaip ir mūsų protėviai.

Lietuvių tauta yra ne tik beveik seniau-sia visame pasaulyje, bet ir turi daug įdo-mių papročių, kurių kiti nepažįsta. Mes tu-rime labiau supažindinti kitataučius su mū-sų kraštu, jo kultūriniais lobiais, su lietuvių charakterio geromis ypatybėmis: lietuvišku nuoširdumu, vaišingumu, draugiškumu, tvarkingumu, noru siekti vis aukštesnių idealų. Nors Lietuva yra mažytė, bet ji turi daug kuo pasidalinti su kitais. Štai pavyz-dys. Amerikos teatro atstovai, nuvažiavę į

Europą ieškoti įdomių dramos grupių, kad galėtų praturtinti savo teatro repertuarą, išsirinko lietuvių jaunimo teatro grupę ir ją atsikvietė į Ameriką. Ta grupė vaidino Čikagoje ir kituose Amerikos miestuose, susilaukdama labai gerų įvertinimų. Kai kurie kritikai net rašė, kad Amerika tokio puikaus teatro nėra mačiusi.

Mes galime kitus supažindinti su lietuviškais patiekalais, tautiniais drabužiais, su įdomiu mūsų liaudies menu. Galime supažindinti pasaulį su mūsų rašytojų ir poetų kūryba. Lietuva turi nepaprastą istoriją. Mes galime kitiems pasakoti apie jos kuni-gaiščius, kurie valdė Lietuvą ir pagonybės, ir krikščionybės laikais. Galime kalbėti apie mūsų tautos žmones, apie Lietuvos geografiją, apie Baltijos jūrą, ežerus, upes, apie Lietuvos miestus ir jų istorinę reikšmę.

Žmonės, kurie kitiems skelbia apie Lietuvą, turi būti stiprių įsitikinimų ir karštai mylėti savo tautą. Jaunimas dažnai čia gali padėti vyresniesiems, nes jis turi daugiau energijos. Kai šventėme 70 metų sukaktį nuo Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo, jaunimas Čikagos miesto centre suorganizavo demonstracijas, kad praneštų pasauliui apie mūsų tėvynės dabartinę padėtį.

Jaunimui dar daug ko reikia išmokti, bet jis turi gerų norų ir stengiasi. Tai yra svarbiausia. Mūsų tauta turi turėti vilties, kad jaunimas jos neapvils. Kol jaunimas bus lietuviškas, tol mūsų tauta nepranyks. Lietuviškos organizacijos, mokyklos, kursai, stovyklos labai daug reiškia jaunimui jų gyvenime. Sunku įsivaizduoti, koks būtų mūsų jaunimas be tos visos lietuviškos veiklos. Jo gyvenimas būtų tuščias.

Lietuviškoje veikloje kiekviena organizacija, grupė ar mokykla visados turi kokį nors specifių tikslą. Pavyzdžiui, lietuviškos tautinių šokių grupės, dainos ir muzikos ansambliai išlaiko lietuvių liaudies meną ir atlieka įvairių renginių programas. Labai mums yra svarbios ideologinės jaunimo organizacijos, skautai ir ateitininkai, nes jos siekia savo tikslų, ieškomamos vis naujesnių būdų išlaikyti lietuviybę.

Štai keletas konkrečių pavyzdžių. Dainavoje ateitininkų stovyklose būna organizuojamos mišios už žuvusius partizanus ir kitus laisvės kovotojus, už rusų persekiojamus ir Sibire kankinamus lietuvius. Taip pat ruošiami įvairūs vaidinimai, suskirstant jaunimą į lietuvius ir rusus ir parodant, kas tarp jų vyksta Lietuvoje. Pvz., per Vasario 16-osios minėjimą "Kernavės" tunto skautės rodė vaizdajuostę, kur šoko aukštesniosios lituanistinės mokyklos jaunimas ir parodė lietuvių tautinį meną. Paskui viena jaunuolė, pasipuošusi tautiniais drabužiais, vaizdavo Lietuvą. Ji pasakojo jaunosioms skautėms apie Lietuvą, o po to iš pačių mažiausių paukštyčių priėmė jų pačių parašytus pasižadėjimus, ką jos bandys padaryti Lietuvai jos gimtadienio proga.

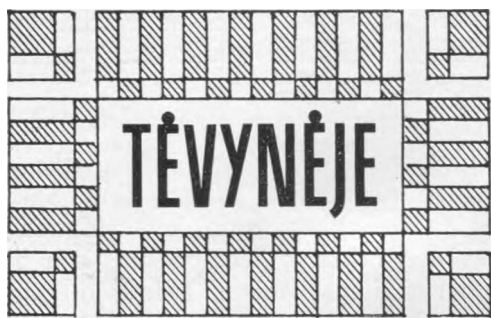
Šie keli pavyzdžiai nėra vieninteliai. Jaunimas, kur gali ir kaip gali, dalyvauja lietuviškoje veikloje. Visi stengiasi kalbėti lietuviškai, lietuviškai gieda ir dainuoja ir pasikalba su draugais apie savo tautą.

Dalyvaudami lietuviškoje veikloje, visi supranta, kas jie yra, kokia yra jų tautybė, kokie papročiai jungia visus lietuvius į vieną šeimą. Per jaunimą ir toliau nesiliaus plakusi Lietuvos širdis.

Ar yra skirtumas?

Nida Gelažytė

Lietuviai išeivijoje yra susibūrę į įvairias tautines organizacijas. Šiose organizacijose lietuviai gali susieiti ir pabendrauti su savo tautiečiais. Jaunimo organizacijos padeda tėvams išauklėti savo vaikus, kad jie užaugtų, pažindami savo tautą ir jos kultūrą. Lietuviškos organizacijos yra geriausia priemonė lietuviams išeivijoje išlaikyti savo tautybę. Tad kodėl yra toks nedraugiškumas tarp dviejų jaunimo organizacijų: skautų ir ateitininkų? Aš priklausau abiem organizacijoms. Dėl to nemažai žmonių galvoja, kad aš nesu gera nei skautė, nei ateitininkė. Žinoma, yra nemaža jaunimo, kurie priklauso abiem organizacijom ir su visais draugauja. Bet vis tiek gali jausti aiškų skirtumą tarp šių grupių.

Paruošė GEDIMINAS VAKARIS

MIKALOJAUS DAUKŠOS JUBILIEJUS

Š.m. balandžio 9 d. Varniuose paminėtos Mikalojaus Daukšos gimimo 350-osios metinės. XVI a. pabaigoje iki pat savo mirties 1613 m. Varniuose gyveno ir pirmosios lietuviškos knygos Didžiojoje Lietuvoje autorius Mikalojus Daukša. Malonu, kad šį jubiliejų pažymėti iniciatyvos ėmėsi patys varniškiai.

Mano klausimas yra toks: jeigu šių dviejų lietuviškų jaunimo organizacijų tikslai yra išlaikyti ryšį tarp lietuviško jaunimo, tad kodėl yra toks nedraugiškumas tarp jų? Lietuva yra maža tauta. Jos nariai bent tarp savęs turėtų gerai sugyventi. Ar ateitininkų principai: šeima, tauta, Bažnyčia, visuomenė ir inteligentiškumas yra tokie skirtingi nuo skautų šūkio: Dievui, Tėvynei ir Artimui?

Ateitininkai, kaip ir skautai, rengia stovyklas bei iškylas. Ir vieni, ir kiti tose stovyklose žaidžia, draugauja, išdykauja, mąsto apie įvairias problemas ir lavinasi geriau vartoti lietuvių kalbą. Tad skirtumo tarp šių organizacijų kaip ir nematyti. Užtat skaidymasis ir nedraugiškumas tarp jų yra beprasmiškas.

Mano siūlymas labiau suartinti mūsų jaunimą būtų toks: suorganizuokime bendrą jaunimo stovyklą, kurioje jaunimas iš įvairių vietovių ir įvairių organizacijų praleistų porą savaitių drauge. Čia jaunimas susitiktų senus draugus, įsigytų naujų ir su jais draugiškai pabendrautų. Čia visi jautųsi ne kaip atskirų organizacijų nariai, bet kaip lietuviai!

Retą kurį Žemaitijos miestelį galima būtų taip išskirti dėl didesnių nuopelnų Lietuvos kultūrai kaip Varnius. XVII-XVIII a. tik Kražiai galėjo prilygti jiems. Dabar net sunku patikėti, kad šis nedidelis miestelis XVI-XIX a. buvo tikras Žemaitijos, o atskirais laikotarpiais ir Lietuvos kultūros centras. Čia susikirto daugelio žymių žmonių keliai. Palei Varnelę vaikščiojo ir Simonas Daukantas, ir Motiejus Valančius, ir Antanas Baranauskas, ir daugelis kitų mums brangių asmenų. (Kultūros barai)

AŽUOLAI IR LIEPOS – ĮZYMIŲ ŽMONIŲ ATMINIMUI

Balandžio 20 d. beveik šimtas Lietuvos kultūros ir mokslo darbuotojų prie plento Šalčininkai - Eisiškės pasodino 139 medelius. Poetai, rašytojai, žurnalistai, dailininkai, literatai, etnografai ir kiti kultūros veikėjai paskyrė ne vieną ažuoliuką ir liepaitę žymiems lietuvių tautos žmonėms. (Kultūros barai)

PANTOMIMOS FESTIVALIS VILNIUJE

Kovo mėnesį Vilniuje surengtas pantomimos festivalis. Jame dalyvavo įvairių šio žanro kryptčių vienetai iš Lenkijos, iš Maskvos, Rygos, Užgorodo, taip pat ir Lietuvos pantomimos trupės iš Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos. (Kultūros barai)

MĮSLINGA GRAFIKA

Balandžio 15 - gegužės 5 d. Vilniaus meno darbuotojų rūmuose veikė Danutės Gažienės grafikos darbų paroda. Eksponuoti pastarųjų metų kūriniai: 33 monotipijos ir 32 ofortai. Tai antroji personalinė dailininkės paroda. (Kultūros barai)

ATIDENGTA MEMORIALINĖ LENTA

Balandžio 16 d. pažymint Lietuvos liaudies dailininkės Domicėlės Tarabildienės gimimo 75-metį, prie 94-uju numeriu pažymėto namo Antakalnio gatvėje, kuriame daug metų gyveno ir kūrė dailininkė, iškilmingai atidengta memorialinė lenta.

(Kultūros barai)

“VILNIJOS” DRAUGIJA

Šių metų gegužės 20 d. Vilniuje, Mokslo akademijos didžiojoje salėje, įvyko ket-

virtasis organizacinis "Vilnijos" draugijos visuotinis susirinkimas. Priimti draugijos įstatai su tam tikromis pataisomis. Naujais nariais papildyta draugijos taryba. Draugijos pirmininku išrinktas medikas S. Tepšys. (Kultūros barai)

XIII KLAIPĖDOS MUZIKOS PAVASARIS

Š.m. balandžio 5-15 d. Klaipėdoje surengtas XIII muzikos pavasaris.

(Kultūros barai)

KETVIRTĄ KARTĄ PANEVĖŽYJE

Balandžio 23-24 d. saviveikliniai chorai iš Vilniaus, Kauno, Šiaulių, Klaipėdos, Kapsuko, Alytaus miestų suvažiavo į Panevėžio "Ekraną" kultūros rūmus, į tradicinę chorų liaudies dainos šventę.

(Kultūros barai)

DIDELIS TRŪKUMAS BUTŲ

"Tiesa" iš Alytaus gauna daug laiškų, kuriuose prašoma padėti išspręsti butų problemą. Alytaus miesto vykdomojo komiteto nurodymu, butai duodami įstaigai įrengti, o butų laukia 5595 alytiškiai. (Tiesa)

TARPTAUTINIS BALETO KONKURSAI

Varnoje pasibaigė tarptautinis baleto konkursas, kuriame dalyvavo ir Lietuvos valstybinio akademinio operos ir baleto teatro solistė Jolanda Valeikaitė. Konkurse ji laimėjo trečiąją premiją. (Tiesa)

LIETUVOS KELIAI

"Tiesa" rašo, kad keliai — krašto veidrodys. Lietuvos kelininkai stengiasi, kad keliai būtų geri ir patogūs. Lietuvoje keliai — vieni geriausių šalyje. Kieta danga padengta daugiau kaip 20 tūkstančių kilometrų kelių. Visus patogumus turi automobilistai, važiuojantys Vilniaus - Kauno - Klaipėdos bei Vilniaus - Ukmergės magistralėmis. Pastaroji tiesiama toliau link Panevėžio.

Pakelėse įrengta daugiau kaip 300 pilsiviačių, yra prekybos taškai, techninio aptarnavimo stotys. Vairuotojų patogumui Lietuvoje veikia 170 degalų užpylimo stočių. Šešiose iš jų daromas smulkus automašinų remontas, 44 — keičiamas tepalas.

Pagrindinėse automagistralėse kas trys

kilometrai įrengtas specialus avarinis ryšys įgalinantis telefonu pasikviesti pagalbon remontininkus. (Tiesa)

GRAŽŪS LINAI

Lietuvos žemdirbiams šiemet teks nurauti 29 tūkstančius hektarų linų. Specialių paskaičiavimai rodo, kad vidutiniškai kiekvienas hektaras duos po keturis ir pusę centnerio linų pluošto. Pakruojo rajono žemdirbiai vadinami linų auginimo meistrais. Čia planuojama gauti po 7 centnerius o Lygumų kolūkyje — net po 11 centnerių linų pluošto iš hektaro. Šiame ūkyje kasdien nuraunama po 10 hektarų linų, o iš viso jų auginama du šimtai hektarų.

(Tiesa)

EILĖS PRIE VALGYKLOS

Nebemielas pasidarė darbas Telšių rajono Viekšnelių kolūkio valgyklos vedėjai Vidai Urbonienei. Didžiausia problema jai — kur iškepti kotletą?

Neseniai pastatytoje valgykloje sumontuoti visi reikalingi įrengimai. Bet štai, kaip teigia Vida Urbonienė, maždaug prieš mėnesį sugedo elektrinė keptuvė. Apie tai žino Telšių visuomeninio maitinimo įmonių ūkiskaitinio maitinimo atsakingi darbuotojai. Žino, bet sutaisyti niekaip neįstengia. Ilgą laiką neveikia bulvių skutimo mašina. Čia dirbančios moterys rankomis nuskuta keturis, penkis krepšius bulvių. Prakiuręs ir elektrinis vandens šildytuvas. Per karštą darbymetį prie valgyklos kasdien rikiuojasi ilga eilė žemdirbių, ūkyje dirbančių statybininkų — visi nori greitai pavalgyti. Kaip patenkinti jų pageidavimus? Taip ir vargšta moterys: ant paprastų mažyčių keptuvių kam kiaušininės, kam dar šio to iškepa. Tik iš bėdos, kad žmonės alkani nebūtų. (Tiesa)

APDOVANOTOS DAUGIAVAIKĖS MOTINOS

Lietuvos Aukščiausios Tarybos Prezidiumas šių metų liepos 27 d. ordinais ir medaliais apdovanojo 9 daugiavaikės motinas. "Motinos šlovės" I laipsnio ordinu apdovanota Telšių rajono Pavandenės tarybinio ūkio melžėja Vanda Gudauskienė, pagimdžiusi ir išauginusi devynis vaikus.

"Motinos šlovės" II laipsnio ordinu pagimdžiusios ir išauginusios aštuonis vaikus. "Motinos šlovės" III laipsnio ordinu apdovanotos pagimdžiusios ir išauginusios septynis vaikus. IV laipsnio motinystės ordinu apdovanota 20 motinų, pagimdžiusių ir išauginusių šešis vaikus. V laipsnio ordinu apdovanota 54 motinos, pagimdžiusios ir išauginusios penkis vaikus. (Tiesa)

STEIGIAMAS KAPSUKO DRAMOS TEATRAS

Lietuvos ministrų nutarimu, nuo 1989 m. sausio 1 d. steigiamas Kapsuko dramos teatras. Kultūros ministerija įpareigota suorganizuoti šį teatrą ir užtikrinti aukštą jo repertuaro ir spektaklių idėjinį bei meninį lygį. (Tiesa)

JAVAPJŪTĘ LYDI GAISRAI

Vien liepos mėnesį Lietuvos ūkiuose sudegė šešios daržinės, keturios fermų pastogės, du grūdų sandėliai. Liepsnose žuvo 1736 tonos šieno ir 220 tonų grūdų. Dėl netvarkingų elektros įrengimų ir žaibų iškrovų Panevėžio, Šiaulių, Kėdainių, Anykščių, Alytaus, Molėtų, Plungės ir Švenčionių rajonų ūkiai patyrė 122 tūkstančių rublių nuostolį. (Tiesa)

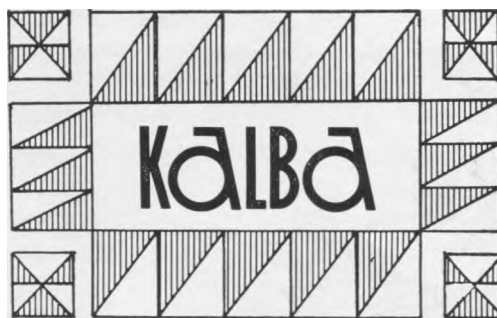
TRADICINĖS RISTŪNŲ LENKTYNĖS UTENOJE

Respublikinės vasaros žirgų ristūnų lenktynės Utenoje savo populiarumu niekuo nenusileidžia Sartams. Šiemet jose dalyvavo rekordinis žirgų skaičius — 116. Hipodromo trasoje varžėsi penkiolikos Lietuvos rajonų važiuotojai, taip pat svečiai iš Latvijos ir RTFSR. (Tiesa)

IŠSIBLAIVINIMO ĮSTAIGOS

Medicininio išsiblaivinimo įstaigos yra 24 Lietuvos miestuose ir didesniuose rajonuose. Jose 419 vietų. Kauno blaivykla didžiausia Lietuvoje — 42 vietos.

Sustiprinus kovą su girtavimu, blaivyklos lankytojų smarkiai sumažėjo. Praėjusiais metais čia apsilankė 5321 žmogus. Anksčiau per metus būdavo daugiau kaip 12 tūkstančių. Per 6 šių metų mėnesius Kauno blaivykloje pabuvojo 3526 asmenys. Iš jų su aukštuoju išsilavinimu — 147, viduriniu ir specialiuoju — 2350. (Tiesa)

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS, S.J.

VIRTUVĖS ŽODŽIAI

Mūsų šeimnininkės vis skundžiasi, kad įvairiems virtuvėje vartojamiems daiktams pavadinti nėra pakankamai lietuviškų žodžių. Dažniausiai vartojami svetimai. Manome, kad šią problemą žymiai palengvins A. Montvilienės straipsnis, išspausdintas "Kalbos kultūroje" (Nr. 52, p. 54-58). Čia jį perspausdiname.

R e d a k c i j a

Kasdien susiduriame su įvairiais virtuvės daiktais ir vienaip ar kitaip juos pavadiname. Deja, šios srities buitinė leksika dar turi įvairių negerovių. Vartojama nemaža barbarizmų, t.y. neteiktinų skolinių, kurie turi gerų lietuviškų arba tarptautinių atitikmenų. Pasitaiko netaisyklingos darybos žodžių ir žodžių, vartojamų ne savo reikšme.

Vienas iš pagrindinių virtuvės įrenginių yra verdamoji krosnis, vadinama *viryklė*. *Viryklė* bendrinei kalbai tektinesnis žodis negu *plytelė*. Mažam kilnojamam elektriniam virimo prietaisui pavadinti tinka terminas *elektrinė viryklėlė*. Nereikėtų painioti dviejų žodžių *viryklė* ir *virykla*. *Virykla* reiškia virimo įmonę, pvz., *muilo, druskos virykla*, arba šiaip virimo vietą (panašios darybos patalpų pavadinimai yra *mokykla, siuvykla, skaitykla*,). Kaime kartais pasistatomos viryklos valgiui arba pašarams virti vasarą. O *viryklė*, kaip minėjome, yra verdamoji krosnis.

Kalbėdami apie įvairias viryklės dalis arba prie jos vartojamus dalykus, venkime

XIV Lituanistikos seminaro dalyviai prie elegantiškų "La Šalie Manor" rūmų.

barbarizmu. Moterys dažnai giriasi viena kitai, jog *duchovkėje* ar *duchovkoje* skanių pyragų išsikepusios, negalvodamos, kad viryklėje įtaisyta kepamoji dėžė lietuviškai vadinasi *orkaitė*. Įvairius gardumynus kepame *kepimo skardoje*, *skardelėje* ar *formoje*, *formelėje*, tik ne *blekoje*, *blekutėje*. Plokščia lanko pavidalo geležis, ant kurios dedamas puodas ar kitas indas, — tai *lankainis*, bet ne *rinkė*. Ant dujinės viryklės degiklio kartais uždedamas tam tikras apvalus prietaisėlis su skylutėmis, kad liepsna tolygiai pasiskirstytų. Netikęs šio prietaiso pavadinimas *liepsnos paskirstytojas*, nes priesagos *-tojas* vediniai reiškia veikėjų pavadinimus (tokios darybos žodžiai yra *mokytojas*, *rašytojas*, *skaitytojas*). Taigi *paskirstytojas* yra asmuo, kuris ką nors skirsto, paskirsto. Minėtą prietaisą galėtume vadinti *sklaidikliu*.

Be puodo virtuvė — ne virtuvė. Žodis *puodas* turi sinonimą — *kaistuvais*. Nevar-totinas barbarizmas *randelis* ar *rundelis*. "Kalbos praktikos patarimai" tokį puodą su ilgu kotu siūlo vadinti *kaistuvu*. Tiesa, *kaistuvais* galima vadinti ir kitokius puodus, nes, kaip minėta, šie žodžiai yra sinonimai. Puodų yra įvairios paskirties. Pienui virti gaminamas specialus puodas *pienviris*. Yra ir kitokių specialių puodų: puodas košei virti — *košviris*, žuviai virti — *žuviaviris*. Žemas ovalus puodas, kuriame maistas troškinamas, — tai *troškintuvais*, bet ne *tušintuvais*. Šeiminkės mėgsta sandarų kaistuvą, kuriame maistas greitai išverda. Lietuviškai — tai *greltviris*. Kaistuvą, iš kurio per guminę žarnelę išbėga sultys, prieš tai jame pakaitinus uogas ar vaisius, vadiname *sulčiu garintuvu*.

Yra keletas indų kavaui virti. Nedidelį

metalinį indelį su kotu turkiškai kavai paruošti, lietuviškai galėtume vadinti *turkinuku*. Naujovė yra ant kavos puodelio uždedamas metalinis indelis, į kurį įbėrę maltos kavos ir užpylę ją verdančiu vandeniu greitai paruošiamo kavą. Tai *kavos plikytuv*as. Arbatą verdame ne *čainyke*, bet *arbatinyje*. Arbatinį kai kas vadina *arbatinuku*, bet *arbatinuku* tiksliau vadinti indelį arbatžolėms užplikyti. Neužmirškime, kad moliniai puodai nuo seno vadinami *puodynėmis*. Tik nesakykite *palivota puodynė*. Svetimas būvardis *palivotas*, *-a* mums nereikalingas, nes turime jo lietuvišką atitikmenį *glaistytas-a* arba tarptautinį *glazūruotas*, *-a*. Taigi apie molinius indus sakome, kad jie yra *glaistyti* arba *glazūruoti*.

Peiktinas indo pavadinimas *bliūdas*, *bliūdelis*. Lietuviškai — tai *dubuo*, *dubenėlis*. Ir buitinėje kalboje jau beveik atsikratėme *petelnės*. Sklindžius ar kitką kepame *keptuvėje*. Nereikėtų vartoti ir barbarizmo *britvonas*. Paukščių kepimo indas — tai *keptuvas*. Nedera vartoti barbarizmo *duršliokas*. "Kalbos praktikos patarimai" siūlo jo pakaitus *griebtukas*, *kiaurasamtis*, *kiautinis*. Tais galėtume vadinti skirtingus įrankius: *griebtukas* — tai lėkštas, *kiaurasamtis* — dubus skylėtas samtis, *kiautinis* — į koštuvą panašus skylėtas indas maisto produktams nukošti ar nuplauti.

Valgomųjų indų pavadinimai ypatingų problemų nesudaro. Daugelį maisto vazų galima vadinti vienažodžiais priesagos *-ims* daiktavardžiais, pvz.: kompoto vaza — tai *kompotinė*, padažo vaza — *padažinė*, saldainių vaza — *saldaininė*, salotų vaza — *salotinė*. Visi žinome, jog servizų būna trejų: *kavos servizas*, *arbatos servizas* ir *pietų servizas*.

Naudojamės įvairiais valgomaisiais arba maisto ruošimo įrankiais. Populiariausias yra *valgomasis šaukštas*, *desertinis šaukštas* ir *arbatinis šaukštelis*. Tačiau esama ir kitokių šaukštų, kaip antai: *garnyro šaukštas*, *salotų šaukštas*, *trinamasis šaukštas*, *cukraus šaukštelis*, *uogienės šaukštelis*. Dažniausiai naudojamos *valgomoja* ir *užkandžių šakutė*, bet yra ir kitokių šakučių,

pvz.: *citrinos šakutė*, *sumuštinų šakutė*, *žuvies šakutė*. Kartais vartojami netikę verstiniai pavadinimai *stalo šaukštas*, *stalo šakutė*, *stalo peilis*. Lietuviškai tai *valgomasis šaukštas*, *valgomoji šakutė*, *valgomasis peilis*. Beje, apie peilius. Po ranka virtuvėje jų turime visokių. Duoną raikome *duonriekių peiliu*, kurį galima vadinti tiesiog *duonrieki*u. Labai patogūs specialūs peiliai *bulvių skutiklis* ir *žuvies skutiklis*. Nereikėtų sakyti, kad bulvių žievelę *valome*. Galima nuvalyti, pavyzdžiui, prilipusias prie bulvių žemes, o žalių bulvių žievelės pašalinimą vadiname *skutimu*. Bet grįžkime prie peilių grupės įrankių. Konservus atidarome *konservų atidarikliu*, o butelius atkemsame *atkimštuku* arba *kamščiatraukiu*. Peiliai, kurių ašmenys dantyti, — tai *dantytieji peiliai*. Gaminami ir nedideli prietaisėliai maištui pjaustyti. Tokį svogūnų pjaustymo prietaisėlį galima vadinti *svogūnpjauste*, o prietaisėlį kiaušiniams pjaustyti — *kiaušinpjauste*.

Virtuvėje naudojamos ir kitokiais įrankiais. Pavyzdžiui, praverčia *cukraus žnyplės*, *konditerinis švirktas* (jo nedera vadinti *špricu*), *riešutų spaustukai*, *torto mentelė*. Gaminamas ir specialus plaktukas mėsai pamušti — *mėsos muštukas*.

Darbą virtuvėje labai palengvina ir pagreitina įvairūs elektriniai indai, prietaisai, o ypač virtuvės mašinos. Vandenį galime užšivirinti stiklinėje, puodelyje arba kitame inde. Tereikia į jį panardinti sulenkto vamzdelio pavidalo prietaisą, kuris šneka-mojoje kalboje dažnai vadinamas *elektrine spirale*. Galėtume jį vadinti ir *elektriniu vinkliu*. Kavai virti patogus elektrinis indas, kuris vadinamas *elektriniu kaviniu*, arba *kavaviriu*. Kavos pupelės malame *rankiniu* arba *elektriniu kavos malūnėliu*. Kavos malūnėliui pavadinti prigijo vienažodis naujadaras *kavamalė*.

Gaminami ir elektriniai kepimo indai bei prietaisai. Paprasčiausias iš jų yra *elektrinė keptuvė*. *Elektrinėje vaflinėje* galima išsikepti gardžių vaflių. Daugelis šašlykų mėgėjų naudojasi *elektriniu šašlykų keptuvu*. Yra ir specialus prietaisas duonos rie-

kūtėms skrudinti, kuris dažnai vadinamas sudurtiniu terminu su tarptautiniu žodžiu — *elektrinis tosteris*. Angliškos kilmės tarptautinį žodį *tosteris* galima pakeisti savu žodžiu *skrudintuvas*. Taigi tą prietaisą galima vadinti *elektriniu skrudintuvu*. Šeiminkes džiugina tam tikra krosnelė, kuri vadinama *mikrobangų krosnele*. Ja produktai paruošiami ir pašildomi lėkštėse.

Labai patogios įvairios virtuvės mašinos. Mėsos malimo mašinėlėi pavadinti priėjo vienažodis terminas *mėsmaalė*. Mėsmalių būna *rankinių* ir *elektrinių*. Bulvių skutimas — nelabai malonus darbas, todėl čia didelė pagalbininkė yra *elektrinė bulviaskutė*, kuria galima nuskusti ne tik bulves, bet ir burokėlius, morkas bei kitas daržoves.

Vasara ir ruduo — visokių sodo gėrybių metas. Tada imame į rankas *elektrinę sulčiaspaudę* — mašinėlę vaisių ir daržovių sultims spausti. *Sulčiaspaude* tinka vadinti ir nedidelį prietaisėlį — tam tikrą formelę, skirtą sultims iš apelsinų ir citrinų spausti. Tai *citrusų sulčiaspaudė*. Sulčiaspaudės jokiū būdu nedera vadinti *sulčių išspaudėju*, nes priesagos *-ėjas* vediniai, kaip ir minėti priesagos *-tojas* daiktavardžiai, reiškia veikėjus, pvz.: *išradėjas, kasėjas, siuvėjas*. Taigi *sulčių spaudėjas* yra asmuo, kuris sultis spaudžia, bet ne sulčių spaudžiamasis prietaisas. Maisto maišomąjį šaukštą ar mentelę pakeičia *rankinis* arba *elektrinis maišytuvas*. Maišytuvą galima vadinti ir tarptautiniu žodžiu *mikseris*.

Tešlą bandelėms, sklandžiams ir kitiems gardiams dalykams galima ne tik rankomis maišyti, nes atsirado speciali mašina — *elektrinė tešlamaišė*. Valgomųjų ledų greitai pasigaminame *elektrinėje ledsukėje*. Būna *elektrinių muštinių* sviestui mušti. Gaminama ir *universalioji virtuvės mašina*, kuri ir nuskuta, ir susmulkina, ir sumaišo maistą. Elektrinę indų plovimo mašiną, kuri kol kas naudojama tik kai kuriose visuomeninio maitinimo įmonėse, galima vadinti *elektrine indaplove*.

Jau nedaug beliko namų, kuriuose nebūtų šaldytuvo. Jų būna įvairių. Yra šaldy-

IDOMUS IŠRADIMAS

Japonų firma "Sharp" pradėjo gaminti nešiojamą aparatą, kuriame yra kasetinis neįrašantis stereomagnetofonas, radijas su vidurinių ir ultratrumpujų bangų diapozonais bei nespalvotas televizorius su plokščiu ekranu. Aparatas, kurio dydis 13x8x3 cm, kartu su baterijomis tesveria 340 g.

LIGONINĖ GĖLĖMS

Frankfurte prie Maino atidaryta nauja ligoninė kambarinėms gėlėms. Rūpestingieji gėlininkai mėgėjai gali čionai sunešti blogai augančias, nesveikas gėles. Šioje ligoninėje specialistai pataria, kaip

tuvų, kurie turi kelis skirtingos temperatūros skyrius — kameras. *Dvikamerių šaldytuvų* vienas skyrius vadinamas *ledaine*. Čia produktai sušąla ir gali ilgai laikytis. Tokios ledainės gaminamos ir atskirai. Šaldytuvai, kuriuose yra daugiau negu dvi kameros, — tai *daugiakameriai šaldytuvai*. Daug keblumų sudaro šaldytuvų ledo tirpinimas, todėl labai patogūs *savitirpiai šaldytuvai*, kuriuose ledas ištirpsta savaime. Mažus šaldytuvus kai kas vadina *mini šaldytuvais*. Šiam terminui geriau tiktų mažybinis daiktavardis *šaldytuvėlis*. Toks terminas trumpesnis ir patogesnis. Ant stalo pastatomas arba ant sienos pakabinamas šaldytuvėlis vadinamas *nešiojamuoju* arba *portatyviniu*.

Virtuvėje turime ir baldų. Virtuvės baldų komplektą dažniausiai sudaro įvairios spintelės. Ant grindų pastatomą spintelę galima vadinti tiesiog *virtuvės spintele*, o ant sienos pritaikoma spintelė — tai *pakabinamoji spintelė*. Ant virtuvės stalo kartais užtiesiamas tam tikras neperšlampsamas audeklas. Jo nedera vadinti *klijonka* ar *klijonke*. Turi būti — *klijuotė*.

gydyti gėles namų sąlygomis, o kai kuriais atvejais, kai augalai sunkiai negaluoja, jie paliekami klinikoje, kol atsigauna.

VIENKARTINIS FOTOAPARATAS

Japonų firmos "Fuji" vadovai nesitikėjo tokios didelės paklausos savo pasiūlytai naujovei — per 6 mėnesius buvo parduota pusantro milijono vienkartinų fotoaparatus. Nufotografavus 24 vaizdus, aparatas atiduodamas į laboratoriją ir po kurio laiko atsiimamos nuotraukos. Aparato kaina — 6,95 dol.

DEIMANTAI NEATPIGS

Dabar jau chemikai ir technologai moka užauginti pakankamai gerai ir pakankamai daug kvarco, ametisto, cirkonio, rubino, safyro ir net smaragdo kristalų, tačiau natūralūs brangakmeniai ne tik neatpigo, bet netgi pabrango. Nėra jokio pagrindo manyti, kad ateityje jie atpigs. Tiesa, bus sukurta naujų dirbtinių akmenų, kurie, galimas dalykas, kai kuriomis savybėmis bus pranašesni už deimantus, tačiau deimantai buvo ir ateityje bus geriausias juvelyrinis akmuo.

BANGINIAI ANDŲ KALNUOSE

Gamtos istorijos muziejus Vašingtone surengė paleontologinę ekspediciją, kuri Andų kalnuose 1700 m virš jūros lygio aptiko daug suakmenėjusių banginių kaulų. Šie gyvūnai nugaišo prieš 15-20 milijonų metų ir jų griaučiai, nusėdę ant dugno, buvo palaidoti jūros nuosėdų. Tačiau staigiai ir galingai sujudėjus žemės plutai, ši Andų dalis iškilo kartu su jūrų gyvūnų skeletais.

BUVUSI KOPIJA — ORIGINALAS

Romos Kapitolijaus muziejaus bronzinis žirgas, laikytas vėlyvąja romėnų kopija, pasirodė esąs senovės Graikijos (V. a. prieš Kr.) meistrų kūrinys. Ši 2 m bronzinė skulptūra buvo rasta 1949 m. Neseniai buvo nuspręsta nuvalyti jos paviršių. Atidžiau patyrinėję skulptūrą, specialistai nustatė, kad liejimo technika visai ne romėnų, o graikų. Tai patvirtino ir lydinio analizės. Taigi paaiškėjo, kad ši skulptūra — unikalus senosios Graikijos šedevras. Tokių bronzinių liejinių nerasta net Graikijos teritorijoje.

GINTARO GABALE — CHAMELEONAS

Dominikos respublikos geologai aptiko gintaro gabalą, kuriame užkonservuotas chameleonas, pakliuvęs į lipnius sakus prieš 20 milijonų metų. Priešistorinis chameleonas yra tos pačios rūšies, kuri ir dabar veisiasi Karibų jūros pakrančių miškuose.

KAS TERŠIA GYVENAMŲJŲ NAMŲ ORĄ?

Anglijoje išeinančiame žurnale "New Scientist" rašoma, kad Amerikos mokslininkai nustatė, jog ilgai būti po karštu dušu labai nesveika. Vandentiekio vandenyje yra toksinių medžiagų — trichloretano, esančio gruntiniame vandenyje, ir chloroformo — šalutinio vandens chloravimo produkto. Maudantis po karštu dušu, šios lakios medžiagos garuoja ir yra sukvėpuojamos. Išgaruoja 50% vandenyje esančio chloroformo ir 80% trichloretano. Maudantis vonioje, žalingųjų medžiagų išgaruoja perpus mažiau.

Kuo ilgiau maudomasi po dušu ir kuo aukštesnė vandens temperatūra, tuo daugiau patenka į orą toksiškų junginių. Maudantis 10 minučių, ore žalingųjų medžiagų būna keturiskart daugiau negu pasinaudojus dušu tik 5 minutes.

Aplinkos apsaugos agentūros ir Nacionalinės mokslų akademijos duomenimis, dėl chloroformo geriamajame vandenyje JAV-se kasmet nuo vėžio miršta 200-1C00 žmonių. Ir bandymai su gyvūnais parodė, kad chloroformas pasižymi konkerogeniniu poveikiu.

Aplinkos apsaugos agentūros specialistai po penkerių metų tyrinėjimų padarė išvadą, kad miestų, kuriuose daug chemijos ir naftos perdirbimo įmonių, gyvenamuosiuose namuose daugelio žalingų medžiagų yra vidutiniškai penkis kartus, o kai kuriais atvejais net 70 kartų daugiau nei atviraime ore.

Didžiausias teršalų kiekis paprastai siejamas su rūkymu, važiavimu automobiliu, automobilių pripildymu kuru, maudymosi po karštu dušu, oro gaitinuvais.

Rūkymas yra pagrindinis šaltinis į plaučius patenkančio benzolo, kuris skatina leukemijos atsiradimą. Žmonės, gyvenantieji su rūkančiaisiais, sukvėpuoja benzolo 50% daugiau nei tie, kurie neturi rūkančių kaimynų.

Saugant gyvenamųjų namų orą nuo teršimo, patariama nelaikyti be reikalo namuose dažų, tirpiklių, aerozolių, o maudantis po dušu, sandariai uždaryti duris ir atidaryti langą.

KAVOS PAKAITALAS

Jau daug prirašyta apie juodos kavos žalą sveikatai, bet jos mėgėjų nemažėja. Sofijos farmacininkai sukūrė naują gėrimą, kurio skonis ir aromatas — kaip kavos. Tai indiškos arbatos ekstrakto, erškėtrožių vaisių, kalnų žolių mišinys, pridėta vitamino C ir nedidelė medicininio kofeino dozė. Gėrimas pavadintas "Tonigran". Jis žmogų žvalina, mažina nuovargį, didina darbingumą, malšina troškulį ir turi gydomųjų savybių.

GERAS PATARIMAS?

O. M.

Žliumbia žurnalistai.

Rauda rašytojai.

Ašaroja redaktoriai.

Aimanuoja kioskų vedėjai.

Kodėl? Ogi — niekas neperka knygų, neužsiprenumeruoja laikraščių ir žurnalų. Na, gal jau vienas kitas pasigaili, įsigyja. Bet tai — vos vienas kitas iš minios. Skaitytojų gretos kasmet suliesėja — ir tai ne todėl, kad svorį meta. . .

Laikraštį, sakykim, dar pavarto koks nors pri-nokęs ir pernokęs pilietis. Taip sau, iš smalsumo. Bet jau knygą pirkt — aukšto rango investacija.

Tos knygelės, rodos, ir plonos, ir pigios, ir jų ne taip jau daug išeina. O neperka ir tiek. Pelyja vargšelės sandėlių lentynose ir kalbasi su žiurkėmis.

Tai kas gi daryti? Negi pradėsi botagais švaisytis ir rėkti visa gerkle:

— Remkit spaudą! Pirkit knygas, skaitykit laikraščius!

Atmenu, dar mano senelis pasakojo, jog senais, gerais, tais auksiniais nepriklausomybės laikais Lietuvoje buvo sugalvotas toks šūkis pritraukti skaitytojus:

LAUKINIAI LAIKRAŠČIŲ NESKAITO!

Na, tai kas? Ir neskaitysi! Ne šiems laikams toks šūkis. Juk jį reikia paskaityti! Dabar — nauja gadynė. Esam pripratę prie gražių, spalvotų dainuojančių ir šokančių reklamų. Jas suprasti nereikia nei skaityti, nei rašyti.

Taigi kas daryti? Kas rytą atsikeliu ir galvą laužau, smegenis kratau — kas gi daryti?

Nejaugi rašytojams patarti nustot rašyti? Nejaugi redaktorius visus išvaryti į pensiją, patupdyti šiltoje Floridoje? Nejaugi žurnalistams nustoti vienas kitą kritikuoti vis įmantresnėmis frazėmis? Jei taip, tai ką gi — svieto pabaiga!

O štai, girdi, mano gera draugė nuėjo į tokį renginį pereitą šeštadienį — ir man papasakojo. Kas ką dėvėjo, kas ką apkalbėjo. . . ir t.t. Bet su nusistebėjimu ir man dar paporino:

— Klausyk. Labai gerai rengėjams, sako, pasisekė. Pardavė 40 kepalų juodos duonos ir 55 sūrius!

— O man, ar parnešei bent gabalėlį paragauti?

— Tai ne..e..e.e, — numykė ta mano draugė. — Bet klausyk, užtai perduosiu linkėjimus. Ir neatspėsi nuo ko?

Pastačiau ausis. Išplėčiau akis.

— O nuo ko?

— Na, buvo ten toks ir toks — pavarde pamiršau. Sakė kažkada vienam suole sėdėjęt kažkurioje ten mokslo įstaigoj. . .

Numojau ranka.

— O tam renginį ar buvo knygų kioskas?

— Taigi. Buvo. Dirstelėjau, pavarčiau vieną kitą.

— Ar pirkai?

— Kad ne. . . Kad pinigų taupau, matai. Nusižiūrėjau batelius ir rankinuką. . .

Tai mat, brangieji, kokie reikalai. Neperka, ir gana. Bet štai — man topteli galvon tikrai šviesi mintis. Štai va ir patarsiu tiems apsiverkusiems rašytojams, poetams, žurnalistams ir t.t. ir panašiai.

— Rašykite ant sūrių, ant juodos duonos kepalų. Matysit, pirks.

TRUMPAI IŠ VISUR

■ Čekoslovakijoje pasienio muitininkai konfiskavo 200 kilogramų religinio turinio spausdinių, įrašų į magnetofono juosteles, devocionalijų, kurias iš Vengrijos vežė vienas slovakių elektronikos, važiudamas traukiniu.

■ Bulgarijoje paskirtas naujas Sofijos-Plovdivo vyskupas. Konsekracija įvyko liepos 31 d. Bulgarijoje yra arti 70.000 katalikų, kurių dauguma priklauso Sofijos-Plovdivo vyskupijai, turinčiai 13 parapijų, bet tėra likę tik 9 kunigai, visi senyvo amžiaus, tik vienas nepasiekęs 50 metų.

■ Lietuvoje slapta kunigų seminariją baigęs Robertas Grigas buvo į kunigus įšventintas gruodžio mėnesį. Jis rugpjūčio mėnesį su kardinolu Vincentu Sladkevičiumi Kiauklių parapijoje aukojo šv. mišias. Paskirtas Kiauklių parapijos, Širvintų rajone, vikaru.

■ Tarptautinis spaudos institutas, kuriam priklausoma apie 2000 žurnalistų ir leidėjų, pasiuntė griežtą protestą Nikaragvos prezidentui Ortegai dėl katalikų radijo stoties ir dėl opozicijos laikraščio "Pren-

sa" uždarymo. Protesto rašte pabrėžiama, kad tai pažeidžia esminę įsitikinimų ir žodžio laisvę. Taipgi neleistinas nutarimas atgaivinti spaudos cenzūrą.

■ Iš Lenkijos į Romą, į krikščionybės įvedimo sukakties iškilmes nuvykusi ukrainiečių grupė pasiprašė politinių pabėgėlių prieglobsčio Austrijoje. Net apie 300 ukrainiečių ryžosi nebegrįžti į Lenkiją, kur jaučiama komunistinė priespauda.

■ Kinijoje oficialioji spaudos agentūra pažymėjo, kad jų šalyje jaučiamas tikėjimo atbudimas. Primeinama, kaip gausiai tikinčiųjų dalyvavo kalėdinės pamaldose Pekino ir kt. Kinijos miestų bažnyčiose.

■ Šv. Onos ligoninė Čikagoje dėl finansinių sunkumų užsidarė. Tai jau dešimta ligoninė paskutiniu laikotarpiu užsidariusi Čikagoje dėl lėšų stokos.

■ Čekoslovakijos kardinolas Frantisek Tomasek pareiškė, kad po 40 komunistinio valdymo metų jaučiamas Dievo ilgesys kaip darbininkijoje, taip ir tarp inteligentų bei jaunimo. Tikinčiųjų skaičius ir jų prisirišimas prie religijos auga. Tai kardinolas pareiškė pasikalbėjime su Milano laikraščio redakcijos atstovu. Čekoslovakijos Bažnyčia turi geras viltis ateičiai — kalbėjo kardinolas.

■ Čikagos arkivyskupas kard. Bernardin patvarė, kad spalio 15-16 dienomis parapijose būtų aiškinama apie AIDS ligos pavojus.

■ Marijos metai įvairiomis apeigomis buvo užbaigti pasaulyje rugpjūčio 15 d., Marijos į Dangu Ėmimo šventėje. Jie buvo paskelbti 1987 m. per Sekmines. Išryškindamas Švč. Mergelės Marijos, kaip Išganytojo Motinos, vaidmenį, popiežius Jonas Paulius II yra išleidęs encikliką: "Išganytojo Motina".

■ Vengrijoje kalbėdamas per televizijos tinklą, kardinolas Laszlo Paskai rugpjūčio 20 d. pranešė, kad to krašto vyskupai drauge su vyriausybe, kuri yra komunistinė, pakvietė popiežių aplankyti jų kraštą. Vatikanas paskelbė, kad užims metus laiko, kol visos lankymosi smulkmenos bus sutvarkytos.

■ Anglijoje, Canterbury katedroje, rugpjūčio mėnesį įvyko anglikonų vyskupų konferencija, kurioje dalyvavo 525 jų vyskupai. Pasaulyje yra apie 60 milijonų anglikonų tikybos žmonių, gyvenančių 164 kraštuose. Tie anglikonai pasiskirstę į 37 savarakiškas sekatas, turinčias savus skirtingus nusistatymus. Konferencijoje reiškėsi skirtingų nuomonių doktrinos, liturgijos, ekumeninių santykių, abortų, skyrybų, poligamijos, homoseksualizmo bei moterų šventinimo į kuniges klausimais. JAV-se, Kana-doje, Naujoje Zelandijoje nuo 1970 m. yra ordinuotų moterų anglikonų kunigėmis net 257. Nežiūrint didelių nuomonių skirtumų, anglikonų vyskupų konferencija nesugriuvo. Aptarti bendresni reikalai.

Gauchos, stačias jodamas ant žirgo visu smarkumu, įveria ietį į pakabintą žiedą.

■ Vatikano krikščionių vienybės sekretoriato pirmininkas kard. Willebrandas popiežiaus vardu pasveikino Zagorsko vienuolynan susirinkusius į sinodą stačiatikių vyskopus. Sinodas buvo sukvieistas, minint Rusijos krikšto 1000 metų sukaktį.

■ Jonas Paulius II specialiu apaštališku laišku "Eikite į visą pasaulį" paminėjo 1000 metų sukaktį nuo krikščionybės įvedimo Kijevo Rusijoje. Laiškas buvo perskaitytas žurnalistams Vatikano salėje.

■ Pasaulyje kasmet miršta apie 15 milijonų kūdikių, nesulaukusių 6 mėnesių amžiaus. Popiežius Jonas Paulius II paskelbė skatinimą daugiau atkreipti į tai dėmesį ir susirūpinti kūdikių mirtinumu, ypač neturtinguose Azijos, Afrikos ir Pietų Amerikos kraštuose.

■ Lietuvoje valdinė leidykla "Mintis" pernai išleido spalvotą leidinį "Bažnyčios Lietuvoje". Čia 159-se puslapiuose perteikiamos gražiausios Lietuvos bažnyčių nuotraukos, pridedant ir keletą paveikslų iš Lietuvos religinio gyvenimo. Leidinį paruošė V. Kazakevičius, J. Sakalauskas ir dail. A. Broga. Įžangoje pažymima, kad "katalikų Bažnyčia, jungianti 80% visų respublikos tikinčiųjų, apima 630 religinių bendruomenių, kurias vienija 49 dekanatai, pasiskirstę į 4 vyskupijas ir 2 arkivyskupijas... Be katalikų, Lietuvoje veikia 49 sentikių, 41 stačiatikių, 25 evangelikų liuteronų, 5 evangelikų reformatų, 4 evangelikų krikščionių baptistų, 3 musulmonų, 2 judėjų ir kelios kitų tikybų religinės bendruomenės".

■ Lietuvoje popiežiaus dovanotu vainiku rugpjūčio 14 d. Pivašiūnuose, Kaišiadorių vyskupijoje,

iškilingai apvainikuotas Švč. M. Marijos paveiklas, nuo neatmenamų laikų su didele pagarba ir maldingumu lankomas tikinčiųjų ir saugojamas didžiajame altoriuje kaip stebuklingas. Vainikavimo iškilmėms vadovavo kardinolas V. Sladkevičius, dalyvavo arkiv. L. Povilonis bei visi kiti Lietuvos vyskupai ir apie 40 kunigų bei apie 20.000 maldininkų. Į šią šventę buvo atvykęs ir penkerius metus kalintas kun. Alf. Svarinskas. Pamoksle kardinolas pažymėjo, kad, dovanodamas šį vainiką, popiežius norėjo pareikšti meilę Marijos žemės — Lietuvos vaikams — lietuvių tautai.

■ JAV-se, Atlantos kalėjime, buvo uždarytas kun. Edmundas Arentsen su daugeliu kitų, demonstravusių prieš abortus prie klinikos, kur jie daromi. Kunui paskelbė bado streiką ir net 38 dienas gyveno vien tik vandeniu. Po to buvo paleistas.

■ Amerikos Lietuvių Tarybos siunčiamas prel. J. Prunskis dalyvavo lietuvių, latvių ir estų suvažiavime, kuris nuo rugsėjo 8 iki 13 d. vyko Londone ir Bonoje. Svarstyta bendra akcija naujų dabarties įvykių akivaizdoje.

■ Rockfordo, IL, vyskupija įsteigė fondą padėti nuo sausrų nukentėjusiems ūkininkams. Pati vyskupija į tą fondą paaukojo 5000 dol.

■ Vengrijos min. pirm. Karoly Grosz pažadėjo katalikams duoti daugiau laisvių. Apie tai paskelbė Austrijos katalikų žinių agentūra.

■ Šiaurės Korėjos vyriausybė pranešė, kad to krašto sostinėje bus atidaryta katalikų bažnyčia.

■ Pabaltiečių krikščionių studentų sąjunga Vokietijoje kasmet Bonnoje-Annaberge turi kultūros dieną, ją turėjo ir šiemet. Apie lietuvių literatūrą kalbėjo M. Baublienė.

■ Maskvos “Sovietų savitraštyje” buvo išspausdintas pareiškimas ten besilankančio Lenkijos primo, kard. J. Glomp žodis, kuris pažymėjo, kad jau laikas iškelti tikruosius Katyno žudynių kaltininkus.

■ “Gimtasis kraštas” Nr. 4 paskelbė kauniečio A. Kulikausko laišką, kuriame primenama restauruojami Liškiavos vienuolyno rūmai ir sakoma: “Siūlome būti išmintingiems, tauriems ir įžvalgiems. Grąžinkime Liškiavos vienuolynui senąją jo paskirtį: atiduokime jį Lietuvos Katalikų Bažnyčiai — moterų vienuolynui įsteigti”.

■ Lietuvių religinė šalpa plečia savo veiklą. Pasistatė naują priestatą, kurio šventinimas ir oficialus atidarymas numatytas rudenį.

■ Pasaulyje kunigų skaičius 1985-1986 m. laikotarpiu paaugo nuo 6.785 iki 7.209, taigi daugiau negu 6%.

■ Kun. Alfonso Lipniūno, buvusio Stutthofo koncentracijos lagerio nacių kankinio, kūną giminės gavo leidimą pargabenti į Lietuvą. Kun. Lipniūnas, jau išvaduotas iš lagerio, susirgo šiltine ir mirė 1945 m. balandžio 28 d. Buvo palaidotas Pucko kapinėse. Tai buvo labai uolus, įtakingas kunigas, dirbęs su jaunimu, pasižymėjęs pamokslais studentų Šv. Jono bažnyčioje nacių okupacijos metu. Areštuotas 1943 m.

■ Šv. Tėvas Jonas Paulius II per Vatikano valstybės sekretorių kard. Agostino Casaroli pasveikino lietuvių jaunimo kongresą Australijoje. Sveikinimo telegramoje pažymėta, kad Šv. Tėvas lydi lietuvišką jaunimą savo malda, pasidžiaugta, kad kongresas suteikė progą lietuviškam jaunimui įsisąmoninti savo turtingos kultūros vertybes ir taip pat vertingai paminėti savo krikščioniškojo tikėjimo šešis šimtmečius.

■ Vyriausia pasaulio vienuolynų vadovybė 1987 m. išsiuntinėjo raštą, specialiai skirtą Lietuvos krikščionybės jubiliejui. Iškeltas vienuolių vaidmuo, plečiant krikščionybę Lietuvoje. Apgailestaujama dabartinė spauda ir primenama pareiga kelti prieš tai balsą. Reiškiama viltis, kad ateis geresnės dienos, nes kančios lietuvių padalė šventa tauta.

■ Lenkijos vyskupai, kritikuodami vyriausybę savo bendrame rašte, kurį išspausdino “Osservatore Romano”, Vatikano laikraštis, pareikalavo, kad vyriausybė duotų daugiau vietos privačiai iniciatyvai, leistų veikti nepriklausomoms darbo unijoms ir pravestų reikiamas socialines bei išdo reformas.

■ Raudonosios armijos meno ansamblis, atvykęs koncertuoti į Romą, aplankė popiežių Joną Paulių II. Ansamblis popiežiui atliko keletą muzikos kūrinį. Savo kalboje popiežius iškėlė tautų tarpusavio pagarbos reikalą.

■ Palaimintojo arkiv. Jurgio Matulaičio šventė Vatikano Apeigų kongregacijos paskirta liepos 12 d.

■ Kun. Urs von Balthazar, vienas žymiausių pasaulio teologų, popiežiaus pakeltas į kardinolus, jau buvo įsigijęs bilietą keliauti į paaaukstinimo iškilmės, bet staiga mirė, neišvykęs iš Šveicarijos. Buvo 83 metų amžiaus.

■ Lietuvos vyčių jubiliejinis 75-tas seimas buvo Sheraton viešbuty, Vašingtone, liepos 28-31 d.

■ Prancūzijos arkiv. Marcell Lefebvre, nepaisydamas popiežiaus draudimo, įšventino keturis savo atskalos vyskopus ir dėl to įkrito į ekskomuniką, drauge su naujai įšventintaisiais. Jis nepasiduoda Vatikano II suvažiavimo reformoms, primedamas kad Bažnyčia palinko į liberalizmą, socializmą, komunizmą.

Juoz. Pr.

TRISDEŠIMTASIS KONKURSAS

Praėjusiame “Laiškų lietuviams” numeryje (spalio mėn.) paskelbėme trisdešimtąjį konkursą, pasiūlydami rinktis net iš 20 temų. Čia tų temų nekartosime, tik norime pastebėti, kad tarp tų temų nėra nė vienos (kaip paprastai būdavo) apie lietuviybės išlaikymą. Tai padarėme sąmoningai. Aišku, ši tema yra labai svarbi, ypač jaunimui, tačiau žinome, kad iki šiol jaunimas beveik visuomet rinkdavosi šią temą ir dažnai kartodavo tuos pačius dalykus. Tad šį kartą tegul pamėgina rašyti ir kitokiomis temomis.

Pirmiau jaunimą laikydavome iki 30 metų amžiaus, bet dabar nutarėme šią amžiaus ribą sumažinti — dabar jaunimo konkurse galės dalyvauti jaunuoliai iki 25 metų amžiaus. Manome, kad taip yra teisingiau. Juk per 25 metus peržengęs asmuo jau paprastai yra baigęs aukštąjį mokslą, dažnai jau sukūręs šeimą, tad jį galima laikyti suaugusiu.

Konkurso premijoms turėsime 1600 dol. Štai šių metų mecenatai: Ona Siliūnienė (350 dol.), dr. A. Prunskienė (300 dol.), Vanda ir Jonas Prunskiai (200 dol.), K. Valiuškienė (200 dol.), prel. J. Prunskis (150 dol.), J. ir B. Jankauskai (100 dol.), V. ir M. Momkai (100 dol.), dr. V. Kerelytė (100 dol.), S. Rudokienė (100 dol.).

Konkursas baigiasi 1989 m. kovo mėn. 1 d., bet labai patariame pasutinių dienų nelaukti, o pradėti rašyti jau dabar.

EKSKURSIJA

Jau galvojame apie ateinančių metų ekskursiją. Vieni siūlo Angliją, kiti — Kiniją, dar kiti — Turkiją. Kitame numeryje gal jau galėsime pranešti, ką nutarėme.

Nuoširdi padėka “LAIŠKŲ LIETUVIAMS” rėmėjams.

100 dol. auokojo Julija Šaulienė mirusios sesers Ritos Vailokaitytės atminimui.

25 dol. auokojo Omahos lietuvių moterų klubas.

20 dol. auokojo M. Puškarskis.

15 dol. auokojo A. Dičius.

12 dol. auokojo J. Jakševičienė.

11 dol. auokojo A. Šatas.

Po 10 dol. auokojo: M. Galeckienė, A. Gauronskas, J. Varaneckas, R. Dovydaitis, vysk. A. Deksnys, J. Lukaitis, M. Grigalis, D. Surantas, P. Karosas, A. Schweickhardt.

Po 5 dol. auokojo: B. Graužinis, V. Chainas, E. Venclovas, S. Budrys, P. Petkelienė, R. Šilgalis, S. Čėponis, kun. B. Pacevičius, A. Rugys, P. Nekrošius, prel. A. Bačkis, A. Čaplėnas, O. Rimkienė, E. Jurkėnienė, D. Bendikas, P. Marcinkus, T. Norkus.

3 dol. auokojo A. Pakštys.

Po 2 dol. auokojo: M. Peteraitienė, J. Smilga, E. Strungys, S. Vėbrienė.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Redaktorius — Juozas Vaišnys, S.J. Redaktoriaus pavaduotojas — Antanas Saulaitis, S.J. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Algirdas Grigaitis, Vytautas Kasniūnas, Nijolė Užubalienė, Gediminas Vakarīs. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Adresas: 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Telef. 312-737-8400. Nekaltai Pradėtosios Švenč. M. Marijos seserų spaustuvė, Putnam, Connecticut 06260. Metinė prenumerata — 10 dol., atskiras numeris — 1 dol.